

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

Handelingen

Annales

INTEGRAAL VERSLAG
VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE

COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

VAN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
DE LA RÉUNION PUBLIQUE DE LA

COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES

DU

02-05-2000

02-05-2000

Inhoud

Sommaire

Dinsdag 2 mei 2000

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREK-
KINGEN - COM 184

Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde
aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over
"zijn bezoek aan Cuba" (nr. 1456)

5

sprekers : **Francis Van den Eynde, Pierre Chevalier**,
staatssecretaris voor Buitenlandse Handel

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de
staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "wapen-
leveringen aan Saoedië-Arabië" (nr. 1476)

7

sprekers : **Ferdy Willems, Pierre Chevalier**, staatsse-
cretaris voor Buitenlandse Handel

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de
staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "de WTO-
onderhandelingen 'post' Seattle" (nr. 1579)

8

sprekers : **Leen Laenens, Pierre Chevalier**, staatsse-
cretaris voor Buitenlandse Handel

Mardi 2 mai 2000

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES
COM 184

Question orale de M. Francis Van den Eynde au secrétaire
d'Etat au Commerce extérieur sur "sa visite à Cuba"
(n° 1456)

5

orateurs : **Francis Van den Eynde, Pierre Chevalier**,
secrétaire d'Etat au Commerce extérieur

Question orale de M. Ferdy Willems au secrétaire d'Etat
au Commerce extérieur sur "des livraisons d'armes à
l'Arabie saoudite" (n° 1476)

7

orateurs : **Ferdy Willems, Pierre Chevalier**, secrétaire
d'Etat au Commerce extérieur

Question orale de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat
au Commerce extérieur sur "les négociations de l'OMC
après Seattle" (n° 1579)

8

orateurs : **Leen Laenens, Pierre Chevalier**, secrétaire
d'Etat au Commerce extérieur

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone - Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000 : Parlementair Document van de 50e zittingsperiode +
het nummer en het volgnummer
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
HA : Handelingen (Integraal Verslag)
BV : Beknopt Verslag
PLEN : Plenumvergadering
COM : Commissievergadering

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e
législature, suivi du n° et du n° consécutif
QRVA : Questions et Réponses écrites
HA : Annales (Compte Rendu Intégral)
CRA : Compte Rendu Analytique
PLEN : Séance plénière
COM : Réunion de commission

Officiële publicaties uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "het standpunt van België in geval van tegenstrijdigheid tussen de in het kader van de WTO aangenomen regels en deze die in de Europese Unie van toepassing zijn" (nr. 1659)

9

sprekers : **Claudine Drion, Pierre Chevalier**, staatssecretaris voor Buitenlandse Handel

Question orale de Mme Claudine Drion au secrétaire d'Etat au Commerce extérieur sur "la position de la Belgique en cas de contradiction entre les règles adoptées dans le cadre de l'OMC et celles en vigueur dans l'Union européenne" (n° 1659)

9

orateurs : **Claudine Drion, Pierre Chevalier**, secrétaire d'Etat au Commerce extérieur

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het niet-inlossen van een internationaal aangegaan engagement tot zending van Belgische rijkswachters of politiemensen naar Kosovo" (nr. 1422)

11

sprekers : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect d'un engagement international visant à envoyer des gendarmes ou des policiers belges au Kosovo" (n° 1422)

11

orateurs : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente aanhoudingen van burgemeesters en politieke verantwoordelijken van Hadep in Turkije" (nr. 1519)

12

sprekers : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récentes arrestations de bourgmestres et de responsables politiques du Hadep en Turquie" (n° 1519)

12

orateurs : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de concrete afspraken die er gemaakt werden tussen Angola en de Hoge Raad voor Diamant met betrekking tot een betere controle op de diamantsector" (nr. 1507)

13

sprekers : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les accords passés entre l'Angola et le Conseil supérieur du Diamant en vue d'un meilleur contrôle du secteur du diamant" (n° 1507)

13

orateurs : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de coherentie van het Belgisch beleid met het beleid van de Europese Unie" (nr. 1512)

14

sprekers : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la cohérence entre la politique belge et la politique de l'Union européenne" (n° 1512)

14

orateurs : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van de heer Joos Wauters aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de tweede ronde van de presidentsverkiezingen in Peru" (nr. 1565)

16

sprekers : **Joos Wauters, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de M. Joos Wauters au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le 2ème tour des élections présidentielles au Pérou" (n° 1565)

16

orateurs : **Joos Wauters, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de ratificatie van Conventie 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie" (nr. 1578)

17

sprekers : **Leen Laenens, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la ratification de la Convention 169 de l'Organisation internationale du Travail" (n° 1578)

17

orateurs : **Leen Laenens, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de internationale Gedragscode ter concretisering van het recht op adequaat voedsel" (nr. 1595)

18

sprekers : **Leen Laenens, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Code de conduite international pour la mise en oeuvre du droit à une alimentation adéquate" (n° 1595)

18

orateurs : **Leen Laenens, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerken aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "Birma" (nr. 1630)	19	Question orale de Mme Muriel Gerken au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la Birmanie" (n° 1630)	19
<i>sprekers</i> : Muriel Gerken, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken		<i>orateurs</i> : Muriel Gerken, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	
Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Russische houding in Tsjetsjenië" (nr. 1649)	20	Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'attitude de la Russie en Tchétchénie" (n° 1649)	20
<i>sprekers</i> : Ferdy Willems, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken		<i>orateurs</i> : Ferdy Willems, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	
Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de houding van België ten opzichte van het Oostenrijkse voorzitterschap van de OVSE" (nr. 1646)	22	Question orale de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'attitude de la Belgique à l'égard de la présidence autrichienne de l'OSCE" (n° 1646)	22
<i>sprekers</i> : Francis Van den Eynde, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken		<i>orateurs</i> : Francis Van den Eynde, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	
Mondelinge vraag van de heer Luc Sevenhans aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de schending van de mensenrechten in Rwanda" (nr. 1666)	23	Question orale de M. Luc Sevenhans au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations des droits de l'homme au Rwanda" (n° 1666)	23
<i>sprekers</i> : Luc Sevenhans, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken		<i>orateurs</i> : Luc Sevenhans, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères	
Samengevoegde mondelinge vragen van de heren Dirk Van der Maelen, Alfons Borginon en Lode Vanoost aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "een wapenlevering aan Mexico" (nrs. 1703, 1704 en 1706)	25	Questions orales jointes de MM. Dirk Van der Maelen, Alfons Borginon et Lode Vanoost au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "une livraison d'armes au Mexique" (nos 1703, 1704 et 1706)	25
<i>sprekers</i> : Dirk Van der Maelen , voorzitter van de SP-fractie, Lode Vanoost, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, Alfons Borginon		<i>orateurs</i> : Dirk Van der Maelen , président du groupe SP, Lode Vanoost, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Alfons Borginon	

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

RÉUNION PUBLIQUE DU
MARDI 2 MAI 2000

De vergadering wordt geopend om 10.23 uur door de heer **Geert Versnick**, voorzitter.

La réunion est ouverte à 10.23 heures par M. **Geert Versnick**, président.

Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "zijn bezoek aan Cuba" (nr. 1456)

Question orale de M. Francis Van den Eynde au secrétaire d'Etat au Commerce extérieur sur "sa visite à Cuba" (n° 1456)

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, het staat buiten kijf dat het buitenlands politiek beleid van de huidige regering schril afsteekt tegen de veeleer schuchtere wijze waarop de vorige regering aan buitenlandse politiek deed. Deze regering voert bovendien een zeer gespierd beleid met betrekking tot het verdedigen van de mensenrechten. Ik geef twee voorbeelden. In Oostenrijk kwam een partij die zich liberaal noemt in de regering na verkiezingen die voor zover ik weet normaal verliepen en waarbij de OVSE en alle aanverwante afkortingen geen opmerkingen hadden. Het programma van die partij beviel ons echter niet en dat hebben ze geweten in Oostenrijk. Overigens was die partij al in zes van de negen Oostenrijkse Länder aan de macht, samen met onder meer de socialisten. Daar is niet speciaals gebeurd maar dat heeft ons niet belet om de Oostenrijkers eens flink de les te spellen. Een ander voorbeeld van het gespierde beleid van onze regering op buitenlands vlak is Pinochet. Deze allesbehalve sympathieke voormalige dictator trad af na een referendum dat hij net niet won. Dit punt werd trouwens nooit aangehaald toen het proces op gang kwam. De man was in Engeland en kreeg problemen met de Spaanse justitie. Wij gingen mee in dit zaakje. De Engelsen zaten verveeld met dit zaakje maar nevertheless, zoals ze zelf zeggen, als het over mensen-

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

OPENBARE VERGADERING VAN
DINSdag 2 MEI 2000

rechten gaat, kennen wij geen grenzen en vliegen wij erin, ook al komt een en ander - en dat geldt ook voor Oostenrijk - een klein beetje belachelijk over. Dat schrikt ons niet af, de mensenrechten komen voor alles.

En dan is er Cuba. De heer Castro is al veel langer aan de macht dan Pinochet dat ooit geweest is. U weet ongetwijfeld dat hij in 1958 met een schip uit Mexico vertrok, de corrupte Batista omverwierp en sindsdien dictator is op het grootste eiland van de Caraïben. Er worden geen andere partijen dan de zijne geduld, de godsdienstvrijheid is er niet groot en de vrijheid van denken, de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vergaderen bestaan er gewoon niet.

Mijnheer de staatssecretaris, Amnesty International berekende onlangs dat in Cuba sedert de machtsovername door Castro 17 000 doden gevallen zijn. 17 000 mensen werden terechtgesteld wegens hun politiek dissidente houding. Ik meende dat wij die ons niet laten tegenhouden door de Oostenrijkers en nog minder door de Chilenen of de Britten de Cubanen wel eens de les zouden gaan spellen. Als we niet gaan skiën in Oostenrijk, dan denken we er zeker niet aan om rum te gaan drinken in Havana. We gingen echter wel naar Havana om er handelsovereenkomsten op te stellen. Nergens heb ik iets gehoord over mensenrechten. Waarschijnlijk zijn we dat die dag toevallig vergeten. Dat is mogelijk. Er moet echter altijd iemand zijn die ervoor zorgt dat dit niet definitief vergeten wordt. Mijnheer de staatssecretaris, daarom wil ik u vragen waarom u naar Cuba bent geweest, ondanks de bloedige dictatuur die daar heerst en ondanks de doden die er zijn gevallen. Ten tweede, wat hebt u daar gedaan voor het herstellen van de mensenrechten ?

Staatssecretaris **Pierre Chevalier** : Mijnheer de voorzitter, het lijkt mij een goede zaak dat de aandacht van de parlementsleden via dit soort vragen af en toe wordt gevestigd op de handelsmissies. Ik kan u aankondigen dat wij straks naar China vertrekken, mijnheer Van den Eynde. Ook die missie zal ongetwijfeld stof opleveren

Pierre Chevalier

voor een volgende vraag die uw parlementair "record" kan opfleuren. Mevrouw Drion, in het najaar is een missie gepland naar Argentinië. Mijnheer Van den Eynde, ook Zuid-Korea staat op ons lijstje.

Wat de vragen betreft, kan ik het volgende antwoorden. Ik heb uw vragen met aandacht gelezen en ik heb vastgesteld dat er waarschijnlijk een klein foutje staat in de vraagstelling. U geeft mij in uw vraag de titel van staatscommissaris. Het is niet omdat u de retoriek van 1 mei overneemt dat u ook de andere geplogenheden moet overnemen. Er zijn in dit land regeringscommissarissen en staatssecretarissen, een contaminatie - al dan niet opzettelijk - is hier niet op zijn plaats.

U stelt de vraag of mijn bezoek moet worden geïnterpreteerd als een steun aan een regime dat de mensenrechten met de voeten treedt. Volgens mij moet u een duidelijk onderscheid maken tussen handelsbetrekkingen en betrekkingen op het politieke niveau. U zult zich ongetwijfeld herinneren dat oud-dictator Franco, die u waarschijnlijk niet onbekend is, uitstekende politieke relaties had met het regime van de heer Fidel Castro.

Het was de bedoeling van mijn bezoek de economische samenwerking - export en investeringen - tussen België en Cuba te versterken. Ik weet niet of u de pers heeft gelezen die de missie heeft beschreven? Ik weet niet of u nog De Standaard leest sinds men het logo heeft verwijderd van de frontpagina. In De Standaard heeft men in grote koppen geschreven, ik citeer: "België vermaant Cuba over dissidenten". Dat is een kop die groot genoeg is zodat u hem met of zonder bril kon lezen.

Het was ook de bedoeling van mijn reis om de aandacht te trekken op de problematiek van de mensenrechten. Ik heb zowat drie vierde van de Cubaanse regering ontmoet en met elk van hen heb ik de situatie van de mensenrechten besproken. Mijn medewerkers, onder andere de heer Storme die hier aanwezig is, hebben een officiële werkvergadering gehad met de voorzitter van de mensenrechtenorganisatie op de Belgische ambassade. Ik heb die ontmoeting telkens ter sprake gebracht en mijn Cubaanse gesprekspartners gewezen op dit onderhoud met de voorzitter van de Cubaanse mensenrechtenorganisatie. Het lot van de dissidenten - waarover zij zeiden dat hun lot veel was verzacht - is telkens ter sprake gekomen.

Mijn houding ten opzichte van Cuba is genuanceerd positief. Ik wens gebruik te maken van economische contacten om het standpunt inzake mensenrechten te laten kennen. Ik geloof daarin. Trouwens, u zult zich misschien herinneren dat ik naar aanleiding van de Europese maatregelen tegen Oostenrijk, onmiddellijk heb gezegd dat er geen sprake kon zijn van een handelsboycot.

Mijnheer Van den Eynde, er zijn met Cuba geen handelsakkoorden gesloten want dit is de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie volgens artikel 133 van het Verdrag. Een eventuele toetreding van Cuba tot het EU-ACP-akkoord werd wel besproken. U hebt in de pers kunnen vernemen dat Cuba niet wil toetreden tot dit akkoord.

Toen was er nog sprake van dat Cuba eventueel het akkoord zou ondertekenen. Ik heb telkens verklaard dat wij er voorstander van waren dat Cuba tot die conventie toe zou treden, mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden en mits een signaal dat het menens is met het respect voor de mensenrechten. Het zou een goede zaak zijn geweest moest Cuba dit hebben gedaan, want dan hadden wij de mogelijkheid gehad om op geregelde tijdstippen na te gaan of het land goed werd bestuurd en of de mensenrechten werden gerespecteerd. Tot daar mijn eerder uitgebreid antwoord op deze vraag.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok): Mijnheer de voorzitter, ik ben een beetje geschokt als ik de staatssecretaris zich hoor beroepen op het afschuwelijke Franco-regime dat goede relaties had met Cuba, om de onze op dat vlak te verantwoorden. Hij had zich even goed kunnen beroepen op het akkoord tussen Von Ribbentrop en Stalin, maar zo ver is hij toch nog niet gegaan. De ene dictator helpt in ieder geval de andere, van welke politieke overtuiging zij ook zijn.

Verder heb ik al die artikels gelezen, mijnheer de staatssecretaris. Als ik dergelijke vraag stel, geregeld ook schriftelijk, weet ik op voorhand dat de regering zegt te hebben gepleit voor de mensenrechten. Ik zal u zelfs bekennen dat ik daaraan niet twijfel, daar gaat het mij niet om. Een ding wil ik u wel zeggen. Ik zit al haast tien jaar in het parlement en al tien jaar stel ik vragen over wat men in een aantal landen doet voor de mensenrechten. Telkens zegt de regering, ook de vorige, dat zij er iets aan doet, maar er verandert niets. In feite doen wij ook niets: het blijft bij een paar woorden als wij ergens op bezoek zijn. Ik vrees dat dit ten langen laatste een beetje te weinig zal zijn.

De **voorzitter**: Uw bezorgdheid om de mensenrechten siert u.

Staatssecretaris **Pierre Chevalier**: Ik veronderstel dat men toch liever heeft dat ik hoe dan ook dit doe, veeleer dan bijvoorbeeld een programma van een of andere politieke partij te gaan verdedigen. Uw programma bijvoorbeeld.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok): Het zou ook uw programma kunnen zijn.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "wapenleveringen aan Saoudi-Arabië" (nr. 1476)

Question orale de M. Ferdy Willems au secrétaire d'Etat au Commerce extérieur sur "des livraisons d'armes à l'Arabie saoudite" (n° 1476)

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, ik hoor u graag vertellen dat u gematigd positief bent ten opzichte van Cuba, maar ik hoop dat u niet hetzelfde gaat zeggen over Saoudi-Arabië, want ik heb bloedstollende rapporten van Amnesty International over dat land. Ik zal het er verder niet over hebben, maar u weet ook dat er sprake is van onthoofdingen, het verbod op politieke partijen, geen vrijheid van vereniging, geen godsdienstvrijheid en afschuwelijke schendingen van de mensenrechten. Tegelijkertijd lezen wij in documenten die in de Kamer zijn rondgedeeld dat in 1998 een kleine 4 miljard frank werd besteed aan wapenleveringen aan Saoudi-Arabië. Daarover gaan mijn vragen.

Saoudi-Arabië is een doorgeefluik voor wapentrafiëk naar bijvoorbeeld Burundi, een van onze zorgenkinderen. Maar er is veel meer aan de hand. Ik zal even concreet de wapensituatie in Saoudi-Arabië zelf schetsen. Voor de Golfoorlog in 1990 was het land de wapenleverancier van allerlei soorten islamfundamentalisten. Ik geef u een lijstje van organisaties waaraan Saoudi-Arabië leverde : het FIS in Algerije, het NAGDA in Tunis, de Afghaanse fundamentalisten, de HAMAS-beweging in Palestina en de moslimbroeders in Egypte. Dat zijn allemaal groepen met veel bloed aan de handen.

Na de Golfoorlog worden de allianties omgekeerd. De fundi's keren zich tegen Saoudi-Arabië en de Verenigde Staten en spreken zich uit voor Saddam Hoessein en Irak. In een artikel van Jeune Afrique uit 1996 noemt men Saoudi-Arabië de "arouseur arousi"; degene die door zijn eigen vlooiën wordt gebeten. We stellen nu vast dat er in Saoudi-Arabië een gewapend verzet tegen het regime is opgestart. Ik geef u opnieuw enkele namen. De sjitische Islamitische Revolutionaire Organisatie roept vanuit Damascus en Londen letterlijk op tot gewapende strijd. Ik denk ook aan de Tijgers van de Golf, de Partizanen van Allah, enzovoort. De woorden spreken voor zich. De Beweging voor Islamitische Heropstanding - strekking Khomeini - roept op tot wapengeweld. Al Marcia al Islam, het comité voor de hervorming van de islam, werkt samen met de beruchte Osama Ben Laden, een miljardair die vanuit het buitenland opereert. Hij steunt Afghanistan en hij rekruteert mensen voor de strijd in Afghanistan, Tadjikistan, Bosnië, Jemen, Egypte, Saoudi-Arabië en voor het eerder vermelde FIS. Ik citeer een verklaring van Ben Laden : "De grootste dieven ter wereld, de ergste terroristen ter wereld zijn de Amerikanen". Hij verklaarde dit in een ABC-televisiejournaal in de

Verenigde Staten. Hij gaat verder : "Het enige middel om ons tegen hen te verdedigen is hun eigen methodes te gebruiken. Hierbij maken we geen enkel onderscheid tussen zij die een uniform dragen en de burgers. Ze zijn allemaal ons doelwit." In Saoudi-Arabië verblijven naast andere vreemdelingen, tienduizenden Amerikanen, aangezien de Verenigde Staten de militaire verdediging van dit land op zich heeft genomen. De voorbije jaren hebben we een aantal aanslagen meegemaakt.

Ik stel dus vast dat qua militaire impact Saoudi-Arabië niet niks is. Bovendien zijn er in het land spanningen tussen de verschillende groepen uit de koninklijke familie en de verschillende legerleidingen. Wat moeten we doen als het daar tot een gewapend conflict komt ?

Kortom, Saoudi-Arabië is een zeer groot risicodragend land wat wapentrafiëk betreft. Juist daar gaat het grootste gedeelte van onze wapenleveringen naartoe. Het gaat om een bedrag van 3 833 miljoen frank.

Mijnheer de staatssecretaris, ik wil u een hopelijk preventieve vraag stellen. Zijn er door de nieuwe regering in 1999 reeds wapenlicenties ondertekend voor Saoudi-Arabië en zal België in de toekomst wapenlicenties verlenen aan Saoudi-Arabië ? Deze nieuwe regering legt terecht, en ondersteund door de oppositie, het accent op mensenrechten en op vrede. Komt er in dit belangrijke dossier een trendbreuk ten opzichte van het verleden ? Als die trendbreuk er komt, dan ben ik daar blij om. Wat gebeurt er dan met de enorme investering van bijna vier miljard ?

Staatssecretaris **Pierre Chevalier** : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik kan uiteraard alleen maar spreken over de vergunningsaanvragen die afkomstig zijn uit het Vlaamse Gewest en uit het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, voor zover zij zijn opgesteld in de Nederlandse taal. Inzake de vergunningsaanvragen die zijn opgesteld in het Frans en die afkomstig zijn uit het Waalse Gewest en uit het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, moet ik u verwijzen naar de minister van Buitenlandse Zaken. Hij is in deze zaak bevoegd. Ik kan u alleen maar zeggen dat ik in de tien maanden dat ik deze verantwoordelijkheid draag, geen enkele definitieve uitvoervergunning met eindbestemming Saoudi-Arabië heb goedgekeurd. In antwoord op het tweede deel van uw vraag, kan ik u zeggen dat dergelijke vragen in de toekomst geval per geval getoetst zullen worden aan de criteria die vervat zijn in artikel 4 van de wet van 5 augustus 1991 en aan deze van de Europese Gedragscode Wapenuitvoer. Ik kan er alleen nog aan toevoegen dat België een van de strengste reglementeringen heeft in Europa en in de wereld. Ik ga geen andere landen noemen, maar ik stel vast dat heel wat landen wapenembargo's met de lippen respecteren, maar ze in de praktijk niet toepassen. Ik heb er trouwens op aangedrongen dat dit binnenkort aan de agenda van de Europese Ministerraad zal staan. Ik houd immers absoluut niet van hypocrisie in deze materie.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Als u dit allemaal realiseert, mijnheer de staatssecretaris, dan hebben wij een trendbreuk. Mijn dank en felicitaties. Ik zal ook de minister van Buitenlandse Zaken met hetzelfde gegeven confronteren.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "de WTO-onderhandelingen 'post' Seattle" (nr. 1579)

Question orale de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat au Commerce extérieur sur "les négociations de l'OMC après Seattle" (n° 1579)

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, het zal niemand verwonderen dat zowel collega Claudine Drion als ikzelf vragen hebben ingediend over de opvolging van de onderhandelingen in Seattle, zonder het overigens van mekaar te weten.

Op 17 maart was er een informele vergadering van Europese ministers van Handel, waaraan u ook hebt deelgenomen, mijnheer de staatssecretaris. Daar heeft Europees commissaris Pascal Lamy voorgesteld dat de Europese Unie zich iets meer flexibel zou opstellen - het zou veeleer een kwestie zijn van strategie en niet zozeer van een inhoudelijke wijziging van de agenda -, zodat andere landen bij de volgende onderhandelingsronde over de streep kunnen worden getrokken. In de diverse buitenlandse perscommentaren onder andere van The Weekly Trade News, konden we lezen dat België samen met Frankrijk bij de zogenaamde hardliners hoort. Wat we niet konden uitmaken uit de persberichten, was waarom België zich precies verzet tegen een meer flexibele opstelling. Vandaar mijn vraag of het ging om dossiers inzake de landbouwsubsidies en -investeringen, concurrentie en overheidsaanbestedingen, de sociale normen en milieunormen, die alle op de agenda stonden.

Mijnheer de staatssecretaris, u hebt destijds verklaard dat u het parlement geregeld op de hoogte zou stellen van de voortgang van de onderhandelingen. Vandaar mijn vraag of de agenda van de volgende algemene vergadering al is bekendgemaakt.

Staatssecretaris **Pierre Chevalier** : Mijnheer de voorzitter, collega's, mevrouw Laenens verwijst in haar vraag naar de perscommentaren in verband met de informele raad van Porto, waarover ik overigens herhaaldelijk in deze commissie informatie heb verstrekt.

Mevrouw Laenens, het zou alvast gemakkelijk zijn mocht u mij een kopie bezorgen van de berichten waarop u zich baseert. Immers, in de pers die ik heb gelezen, wordt vrij genuanceerd bericht over de verklaringen in Porto, in tegenstelling met het persagentschap waarop u hebt gealludeerd en dat, mijns inziens, vrij slecht is geïnformeerd.

Er is inderdaad in Porto van gedachten gewisseld hoe het nu post Seattle verder moest. Dat was ook het onderwerp van de vergadering. Bij die gelegenheid heb ik beklemtoond dat het in de huidige stand van zaken niet opportuun was om het EU-standpunt van 26 oktober 1999 te wijzigen. Vrijwel alle lidstaten deelden mijn mening. Er is dus geen sprake van een harder standpunt, laat staan dat België in deze materie een hardliner zou zijn. De handhaving van een algemeen aanvaard standpunt van de Europese Unie, waarover op de koop toe nog niet werd onderhandeld op multilateraal, ministerieel vlak, kan men volgens mij bezwaarlijk de houding van een hardliner noemen. Ik heb er wel bij de commissie op aangedrongen om de EU-standpunten te blijven verdedigen en uiteen te zetten in haar bilaterale contacten met de andere WTO-leden, inzonderheid de ontwikkelingslanden.

U moet er zich namelijk goed van bewust zijn dat, wanneer op een ogenblik om een meer flexibel standpunt wordt gevraagd, de klemtoon in de eerste plaats zal komen te liggen op onderwerpen zoals leefmilieu, voorzorgsprincipe, dierenwelzijn en sociale normen, waar de Europese Unie vrij geïsoleerd staat. Alvorens een dergelijke oefening aan te vatten, moet men duidelijk weten waar men naartoe gaat. In een multilaterale onderhandeling kan men niet zomaar wat improviseren.

Men moet ook realistisch zijn : men zal moeten geven en nemen. Daarvoor is het nu nog te vroeg.

Daarom heb ik gezegd dat we bij het standpunt van 26 oktober moeten blijven. Dat sluit evenwel niet uit dat men zich op een bepaald ogenblik toch zal moeten bezinnen over het moduleren van onze doelstellingen op inhoudelijk vlak. Dat zal eerst en vooral op Belgisch niveau moeten plaatsvinden, dus ook in dialoog met het parlement. Ik zal die oefening te gelegener tijd starten en u er uiteraard bij betrekken.

Ik kan u bovendien meedelen dat er voor het ogenblik niet veel gebeurt in Genève. Dat ligt waarschijnlijk aan de komende Amerikaanse presidentsverkiezingen. Niemand is in staat om veel te bewegen. Er zijn wel een aantal denksporen. Commissaris Lamy heeft onder andere gezegd dat hij nog hoopte op een ministeriële conferentie dit jaar. Ik denk echter dat dit zo goed als uitgesloten is.

Pierre Chevalier

U stelde ook een vraag over de agenda van 3 mei. De belangrijkste onderwerpen van de Algemene Raad zijn de maatregelen ten gunste van de minst ontwikkelde landen in de vorm van markttoegang, de technische assistentie met het oog op de zogenaamde capacity building, de kwestie van de interne transparantie in de WTO en de implementatiekwestie. Samen vormen deze punten het zogenaamde minipakket. Het ziet er evenwel niet naar uit dat men op 3 mei tot een akkoord zal komen over deze punten. Dit pakket heeft namelijk tot doel het vertrouwen te herstellen tussen de ontwikkelingslanden en de ontwikkelde landen. De veeleer restrictieve houding van de VS wat de markttoegang betreft, vooral in de textielsector, dreigt ertoe te leiden dat het minipakket weinig geloofwaardigheid zal behouden bij de ontwikkelingslanden. Vorige week had ik contact met mijn Portugese collega's voor Buitenlandse Handel en Europese Zaken, bevoegd inzake de WTO. Ik heb er bij hen op aangedrongen dat wij bij de eerstvolgende ministeriële vergadering op Europees niveau een echte stap zouden zetten. Als de Europese Unie enige geloofwaardigheid wil behouden, is het absoluut noodzakelijk dat zij eenzijdig markttoegang verleent voor bijna alle producten - essentially all products - die uit deze landen afkomstig zijn. Ze vertegenwoordigen 0,5% van de wereldhandel. Ik moet eraan toevoegen dat er binnen de groep van de ontwikkelingslanden nogal wat discussie bestaat tussen de meer ontwikkelde en de minst ontwikkelde landen. Er bestaat zeer weinig solidariteit tussen hen.

Wat de technische assistentie betreft, kan ik u enkel verwijzen naar de heer Boutmans, mijn collega van Ontwikkelingssamenwerking. Bijdragen in dit kader moeten immers door elke WTO-lidstaat individueel en afzonderlijk worden gedaan. Ik zou u dus bijzonder dankbaar zijn als u bij de heer Boutmans zou aandringen om het aspect van de technische assistentie aandachtig te bestuderen en er de nodige budgettaire ruimte voor vrij te maken. Op dat punt moeten immers alle Westerse landen, inclusief ons land, hun geloofwaardigheid nog volledig bewijzen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Question orale de Mme Claudine Drion au secrétaire d'Etat au Commerce extérieur sur "la position de la Belgique en cas de contradiction entre les règles adoptées dans le cadre de l'OMC et celles en vigueur dans l'Union européenne" (n° 1659)

Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "het standpunt van België in geval van tegenstrijdigheid tussen de in het kader van de WTO aangenomen regels en deze die in de Europese Unie van toepassing zijn" (nr. 1659)

Mme Claudine Drion (AGALEV-ECOLO) : Monsieur le président, monsieur le secrétaire d'Etat, ma question fait partie du grand débat de la hiérarchie des normes et du conflit juridique. Je ne m'étendrai pas longuement sur ce sujet car nous avons déjà eu cette discussion et nous l'aurons certainement encore.

L'actualité fait en sorte qu'en juillet, l'organe de règlement des différends de l'OMC devra statuer sur l'affaire de l'interdiction de l'amiante par la France. Il y aura donc de nouveau un conflit, me semble-t-il, entre les règles en vigueur dans l'Union européenne et celles de l'OMC, comme nous en avons connu un dans le cadre de l'affaire des hormones.

Etant donné la contradiction qu'il peut y avoir entre les règles de ces deux instances et qu'il y a plus de possibilités pour les Etats membres de défendre la santé publique, la santé au travail et l'environnement dans le cadre de l'Union européenne, la question que je pose au sujet de l'amiante me semble capitale pour les droits humains en général.

Monsieur le secrétaire d'Etat, le gouvernement dispose-t-il d'une évaluation systématique de l'impact potentiel des accords conclus dans le cadre de l'OMC sur les politiques communautaires et nationales en matière de santé et d'environnement ? Si ce n'est pas le cas, est-il possible de le prévoir à l'avenir et de demander à la Commission européenne d'entreprendre cette évaluation au niveau européen ?

M. Pierre Chevalier, secrétaire d'Etat : Monsieur le président, ma réponse sera assez longue parce que je pense qu'il est nécessaire d'apporter des précisions indispensables en réponse à la question de Mme Drion, par ailleurs fort intéressante.

Je commencerai par donner des précisions sur l'affaire des hormones.

Il faut savoir que l'Union européenne a été condamnée, comme vous venez de le dire, mais pour des raisons de procédure plutôt que de fond. En effet, l'interdiction des hormones a été prononcée dans l'Union européenne en 1987, avant l'entrée en vigueur de l'OMC en 1995, donc avant que l'exigence de documenter semblable interdiction au moyen d'analyses de risques devienne une réalité juridique. L'Union européenne avait plaidé qu'à l'époque, elle ne pouvait évidemment pas tenir compte de cette exigence. Elle avait également soulevé, sans succès, l'argument que dans l'intervalle, des études scientifiques avaient démontré l'opportunité de l'interdiction.

Les raisons pour lesquelles l'organe d'appel a donné tort à l'Union européenne sont toutefois également compréhensibles. Les règles de l'OMC seraient vidées de l'essentiel de leur sens si, pour la simple raison qu'elle est antérieure à l'entrée en vigueur, une législation nationale ou, dans notre cas, européenne pouvait prévaloir sur elles.

Pierre Chevalier

Toujours en ce qui concerne l'affaire des hormones, il faut savoir que l'organe d'appel a pratiquement suivi la thèse de l'Union européenne lorsque celle-ci a revendiqué le droit pour tout membre de l'OMC de fixer librement le niveau de protection de la santé de ses propres ressortissants. L'exigence d'une preuve scientifique absolue telle que suggérée par les opposants américains et canadiens n'a pas été retenue. L'organe d'appel n'a pas conclu que telle était la portée des textes OMC. Il a seulement rappelé qu'une décision destinée à protéger la santé des personnes devait être motivée et que si les preuves scientifiques n'étaient pas, à proprement parler, disponibles, il fallait alors au moins une analyse des risques suffisamment sérieuse et convaincante.

L'organe d'appel n'a, en l'occurrence, pas constaté que les analyses avancées par l'Union européenne n'étaient pas convaincantes et s'est borné à constater que la mesure de 1987 ne comprenait pas pareille motivation et qu'elle était dès lors illégale au regard des exigences de l'OMC.

C'est une thèse assez juridique mais il faut en conclure que l'Union européenne a désormais, en quelque sorte, l'obligation de "refaire" la mesure d'interdiction en s'assurant que, cette fois, elle soit motivée au moyen d'une analyse de risques antérieure à son adoption. La procédure est la codécision du Conseil et du Parlement européen.

En ce moment même, la Commission européenne est en train de travailler à l'analyse des risques et à une mesure de substitution qui, quoiqu'ayant le même contenu que l'ancienne, ne serait plus attaquable devant l'OMC. Peut-être vous souviendrez-vous que l'analyse des risques a déjà fait l'objet d'une publication intérimaire en 1998. On m'informe qu'une publication définitive sera faite incessamment.

Il est vrai qu'entre-temps, l'Union européenne vit dans l'illégalité puisqu'elle n'a pas levé l'embargo comme le lui enjoignait l'organe d'appel. C'est la raison pour laquelle les Etats-Unis ont obtenu l'autorisation de l'OMC de prendre des mesures de rétorsion. Il faut cependant considérer que l'affaire des hormones est loin d'être terminée et qu'elle devrait normalement tourner à l'avantage de l'Union européenne qui, une fois la nouvelle mesure adoptée avec la motivation adéquate, sera en droit de demander la levée des mesures de rétorsion américaines.

J'hésiterais donc à tirer de toute cette affaire le genre de conclusion que l'honorable membre semble retenir.

En ce qui concerne l'amiante, il m'apparaît également difficile de conclure dans le sens que vous évoquez, madame. Tout pays a le droit d'engager une plainte

auprès de l'OMC. L'Union européenne a d'ailleurs aussi ce droit. Il faut attendre la décision sollicitée avant de constater qu'il y a une anomalie à dénoncer ou à mettre en délibération.

Je tiens cependant à vous assurer que tant l'OMC que ses accords particuliers -dont l'accord sur les mesures sanitaires et phytosanitaires et l'accord sur les obstacles techniques au commerce cités par vous- consacrent le droit pour les membres OMC de définir en toute indépendance le niveau de protection qu'ils souhaitent accorder à la santé des personnes et à l'environnement. L'exigence de l'OMC ne porte pas, comme on l'a vu dans l'affaire des hormones, sur le niveau de protection, mais sur la motivation qui sous-tend ces mesures.

En réalité, cela n'est que normal. Les engagements sur l'ouverture des marchés qui est à l'origine de l'expansion du commerce et donc aussi de notre (je veux dire le mien autant que le vôtre) bien-être actuel, ne seraient qu'une farce s'ils pouvaient être retirés sans besoin de citer de raison ou de donner une explication. Depuis la crise de la dioxine, nous savons en Belgique combien cela peut jouer contre nous. Je crois que c'est à juste titre que nous exigeons de nos partenaires commerciaux d'expliquer pourquoi ils refusent de reconnaître comme adéquats les contrôles pourtant très sévères qui nous ont été imposés par cette crise.

De manière générale, j'oserais donc répondre, madame Drion, que c'est en pleine connaissance de cause que l'Union européenne et la Belgique ont en son temps négocié puis ratifié les accords de l'OMC. En Belgique, il y a même sept parlements qui y ont donné leur assentiment ! Ces règles sont conformes à l'objectif d'établir une légalité internationale qui corresponde à nos intérêts. Il en va de même du mécanisme de règlement des différends que cet accord a institué. Ce dernier n'a en l'occurrence pas le pouvoir de modifier les règles ou d'en imposer de nouvelles. Il a la charge de les interpréter et de les appliquer. En fait, son rôle est identique à celui de, par exemple, la Cour de justice européenne pour l'application du droit communautaire vis-à-vis des Etats membres ou, par exemple, de la Cour internationale de La Haye pour l'application du droit international public entre Etats souverains.

Evidemment, il ne peut être évité que tout cela ait un impact sur les politiques communautaires et nationales. Il ne pourrait d'ailleurs en être autrement vu que les accords internationaux sont par définition librement acceptés et conclus. Je tiens toutefois à ajouter que cela fonctionne dans l'autre sens aussi. L'OMC vient de condamner les Etats-Unis en raison d'une subvention des exportations de l'ordre de plusieurs milliards de dollars accordées aux entreprises américaines au moyen

Pierre Chevalier

de la législation fiscale (l'affaire "foreign sales corporations"), mettant cette fois l'Union européenne en position d'exiger des compensations ou de prendre des mesures de rétorsion.

Dans ce cas comme dans d'autres, j'hésiterais donc à parler de contradiction entre règles OMC et règles nationales. En fait, il s'agit de fonder les relations entre les Etats et, dans le cas de l'OMC, les relations commerciales, sur une base juridique objective qui fait droit aux intérêts et aux besoins de chacun. Cela a toujours été la politique de la Belgique et je pense qu'elle doit le rester. Je suis même confiant que telle sera également, au bout du compte, la recommandation que m'adressera Mme Drion.

Mme **Claudine Drion** (AGALEV-ECOLO) : Monsieur le secrétaire d'Etat, je n'en suis pas encore à vous adresser des recommandations, je vous posais simplement une question et je vous remercie d'y avoir répondu.

Le **président** : Les questions étaient intéressantes et je remercie de tout cœur tous les participants d'avoir respecté les temps de parole.

La séance est suspendue.

De vergadering is geschorst.

- *La séance est suspendue à 11.00 heures.*

- *De vergadering wordt geschorst om 11.00 uur.*

- *La séance est reprise à 14.23 heures.*

- *De vergadering wordt hervat om 14.23 uur.*

La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

- *Voorzitter : de heer Eric Derycke*

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het niet-inlossen van een internationaal aangegaan engagement tot zending van Belgische rijkswachters of politiemensen naar Kosovo" (nr. 1422)

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect d'un engagement international visant à envoyer des gendarmes ou des policiers belges au Kosovo" (n° 1422)

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de internationale gemeenschap voorzag in het sturen van 5 000 tot 6 000 politiemensen. België is deze toezegging tot nu toe nog niet nagekomen. Intussen blijkt uit de precare toestand van Metrovica en

andere gebieden dat dit meer dan nodig is. Ik wil als uitgangspunt stellen dat vrede opleggen een zaak is van militairen en vrede bewaren een zaak van de politie. Het is een standpunt dat onze militairen in België vertolken. Ik heb dit standpunt trouwens ook gehoord in Washington toen een parlementaire delegatie daar aanwezig was.

Ik verwijs heel uitdrukkelijk naar het rapport-Kouchner van de Veiligheidsraad van 13 december 1999. Sta me toe om daar wat dieper op in te gaan. Artikel 61 van dat rapport luidt als volgt : "De mogelijkheid om in Kosovo wet en orde te doen naleven hangt af van een vroege en volledige uitbouw van een internationale politiemacht. Er zijn nu 4 718 politiemensen voor de UNO-vredesmacht nodig en de Veiligheidsraad heeft reeds nota genomen van mijn aanbevelingen terzake. In het licht van de voortdurend slechter wordende situatie heeft mijn bijzonder vertegenwoordiger benadrukt dat het hoogdringend is om de UNO-politiemacht zo vlug mogelijk op haar volle kracht te brengen om wet en orde te kunnen doen naleven."

Het artikel 62 heeft dezelfde draagwijdte, ik citeer : "Op 13 december 1999 waren slechts 1 817 politiemensen ter plaatse, waaronder 149 mensen van de grens- en luchthavenpolitie van Pristina en 78 mensen die uit Bosnië-Herzegovina waren overgekomen." Het rapport wordt nog scherper in artikel 65 waarin wordt weergegeven dat de niet-politionele taken die de politie gevraagd wordt te doen eigenlijk onuitvoerbaar zijn wegens afwezigheid van ander bevoegd personeel. De militairen moeten bewakingsopdrachten van officiële gebouwen nakomen, grote geldtransporten begeleiden en allerlei ontspanningsopdrachten uitvoeren. Het rapport vervolgt : "Het ontbreken van uitrusting en logistieke steun van de UNO-politie blijkt ook een belemmering voor vele cruciale politiefuncties, vooral in de zones waar er veel spanning is."

Tenslotte gaat het rapport verder met te stellen dat een eigen Kosovaarse politie nodig is, vermits zij een paar jaar eerder door de federale Joegoslavische regering werd verwijderd. In het rapport wordt er echter terecht aan toegevoegd dat deze lokale Kosovaarse politie nood heeft aan een opleiding in democratische zin en in de richting van de mensenrechten vermits de Kosovaren, zoals we ondertussen allemaal weten, net zo min als de Serviërs doetjes zijn tegenover de andere groep. Weerwraak kan immers nooit het doel zijn van het optreden, hoe gruwelijk de feiten ook zijn geweest. Ik heb in De Standaard van een paar dagen geleden een afschuwelijk rapport gelezen over verkrachtingen van Kosovaarse vrouwen. Ik begrijp dat men ergens naar weerwraak streeft, maar dat kan nooit de finaliteit van een vredesmacht ter plaatse zijn.

Ferdy Willems

Het rapport van Kouchner heeft het nog over het feit dat het succes van de UNO-politie afhangt van de uitbouw van een effectief, onpartijdig en onafhankelijk rechtssysteem. Dat is er momenteel niet en dat vermindert het vertrouwen van het publiek.

Het meest sprekende bewijs dat België alle records klopt, is in de bijlagen van het rapport te lezen. Het rapport-Kouchner vermeldt dat er 41 landen, waaronder België, beloofd hebben om in te staan voor een politiemacht, dat het aantal politiemensen concreet op het terrein aanwezig op dat ogenblik 1 772 is en dat het aantal door België geleverde militairen nul is. Nederland heeft één militair in het gebied.

Andere Europese landen doen het toch wel beter. Frankrijk heeft 78 militairen aanwezig, Duitsland 192 en Groot-Brittannië 58. Ik bespaar u de lijst van de 41 andere landen, waaronder er veel zijn uit de derde wereld, die een aanzienlijke groep mensen doen aantreden.

Vandaar mijn concrete vragen. Ten eerste, hoeveel Belgische politiemanscapen werden er ooit gepland om naar Kosovo te gaan? Ten tweede, hoeveel zijn er uitgestuurd, want in december 1999 was dat niemand. Ten derde, plant België alsnog politiemanscapen te sturen? Wanneer zal dit dan gebeuren? Wat is de reden voor het niet tijdig inlossen van het internationale engagement?

Is België zijn legertroepenmacht in Kosovo aan het afbouwen? Zijn hiervoor data in het vooruitzicht gesteld? Dit gebeurde althans in Bosnië, waarover we vroeger al interpelleerden. Zijn er in Kosovo opdrachten die volgens u beter kunnen gebeuren door een politiemacht dan door een legermacht?

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, België heeft voor de internationale politie-eenheid in Kosovo vijf rijkswachters gepland. Deze zijn allemaal volgens schema naar Kosovo afgereisd en zijn op het terrein actief. België is dan ook tijdig en volledig aan zijn verbintenis op politievlak tegemoetgekomen. Bovendien heeft België drie politieambtenaren naar Kosovo gestuurd die zullen deelnemen aan de opleiding van een lokale politiemacht.

In het kader van de huidige inspanningen in Kosovo wordt momenteel niet voorzien in een bijkomende uitsluiting van rijkswachters. Wat de Belgische troepenmacht in Kosovo betreft kan ik het geachte lid mededelen dat deze momenteel niet afgebouwd wordt. De toestand in Kosovo heeft de internationale gemeenschap voor zeer grote en verschillende uitdagingen geplaatst. Ten einde op de beste manier in te spelen op deze uitdagingen

heeft de internationale gemeenschap verschillende structuren opgezet om op de meest operationele manier in te spelen op de zich stellende noden. Naargelang het soort opdracht wordt dan ook de meest geschikte structuur aangesproken.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de minister, als ik het goed heb begrepen, had men in december volgens het rapport-Kouchner geen enkele politiemacht. Nu zijn het er vijf. Dat is niet het aantal dat internationaal werd overeengekomen.

Minister **Louis Michel** : Dat is wat van ons verwacht werd. Niet minder en niet meer.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Dan begrijp ik niet waarom men dit niet vroeger deed. Ik ben wel tevreden met uw antwoord dat de vredesmacht niet wordt afgebouwd en met uw visie die ik deel dat een aantal taken beter door de politie kunnen gebeuren dan door het leger.

Minister **Louis Michel** : Wat dat laatste betreft ben ik het helemaal met u eens, maar dat moet natuurlijk zo worden geregeld op internationaal en Europees vlak en met onder andere de heer Kouchner. Dat komt er misschien nog wel. Die vraag zal misschien nog wel worden gesteld aan ons land. Als dat gebeurt zullen wij onze plicht doen en ons deel van de bijdrage leveren.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente aanhoudingen van burgemeesters en politieke verantwoordelijken van Hadep in Turkije" (nr. 1519)

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les récentes arrestations de bourgmestres et de responsables politiques du Hadep en Turquie" (n° 1519)

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u weet dat Turkije een teer punt is dat ik herhaaldelijk in deze commissie opvolgde. Ik meen te weten dat ik dit steeds gematigd deed en dat wij onderstreepten hoe er in Turkije positieve evoluties gebeuren. Het deed me bijzonder pijn in de media te lezen dat er weer eens drie burgemeesters waren aangehouden onder meer van Diyarbakir, niet de minste stad in dat gebied.

Ferdie Willems

De beschuldiging was mijns inziens nergens bewezen, namelijk contacten met de PKK. Dat is een dooddoener voor alles en nog wat. Intussen zijn die mensen wel vrijgelaten, maar is de intimidatie er wel geweest en loopt de rechtszaak nog steeds.

Ik beklemtoon nadrukkelijk dat dit indruist tegen de nieuwe geest die we allemaal zo welkom achten in Turkije. Turkije blaast warm en koud. Birdal, de grote woordvoerder van de mensenrechten in Turkije die ik hier al citeerde, zit nu weer in de gevangenis. Manu militair sluit men kerken. Ik stelde daarover een schriftelijke vraag.

Acties als deze bevorderen alleen maar het extremisme. Hadep is een legale partij die met democratische middelen werd verkozen. Het is ook een partij die door gematigde mensen die een redelijke oplossing nastreven, in zowel Turkije als het buitenland, gesteund wordt.

Ik geef u het voorbeeld van een vrouwelijke burgemeester van een stad met 30 000 inwoners. Zij was vorig jaar nog in België om steun te vragen. Zij laat een gewoon, democratisch politiek programma uitvoeren. Ziekenhuizen worden gebouwd, speeltuinen aangelegd en aan de drinkwatervoorziening en de wegeninfrastructuur wordt gewerkt evenals aan de alfabetisering en de beroepsopleiding van vrouwen. Ik snap echt niet wat men tegen dergelijke programma's kan hebben. Ik zie dat een niet zo neutrale partij als de Moederlandspartij in Turkije het ook stilaan welletjes vindt. Zij streven naar verzoening met de PKK en zij zijn van mening dat dit het Turkse lidmaatschap van de Europese Unie alleen maar kan schaden. Wij zullen dus blijven hameren op het tere punt van de democratie en het toepassen van de mensenrechten voor de Koerden. Niemand is gebaat bij een escalatie. Om u dat te illustreren heb ik hier een tekst bij van een medewerker van Öcalan die nu in Bonn verblijft. Zijn mededeling is schrijnend. Hij schrijft: "De PKK heeft verklaard buitenlandse toeristen niet in hun strijd te willen betrekken. Niemand echter kan uitsluiten dat er zich in de omgeving van een aanslag toevallig toch toeristen bevinden. Volledig losstaand van dit risico zou ik echter iedereen willen verzoeken zijn vakantie niet in Turkije door te brengen. Wie daar zijn geld uitgeeft, steunt onrechtstreeks het militaire apparaat en daarmee ook de onderdrukking van het Koerdische volk". Zulke verklaringen zijn bijna woordelijk oorlogsverklaringen. Niemand wordt daar beter van, Turkije niet en Europa al evenmin.

Mijnheer de minister, het is mijn plicht u voor de zoveelste keer te vragen of dit niet in tegenspraak is met de recente positieve ontwikkelingen in Turkije. Wat zal België daar nog maar eens tegen kunnen doen?

Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega Willems, wat de arrestatie van de drie Koerdische burgemeesters in Turkije betreft, reageerde België in sa-

menpraak met zijn partners binnen de Europese Unie. België en de partners zullen er op toezien dat Turkije zich schikt naar de criteria van Kopenhagen. In deze criteria zijn expliciete bepalingen inzake democratie en mensenrechten vervat. Turkije weet dat het al dan niet voldoen aan deze criteria bepalend zal zijn voor de beoordeling van Turkije als kandidaat-lidstaat. Het beloofde dan ook snel hervormingen door te voeren. De arrestatie van de burgemeesters werd in Europa dan ook als een stap terug beschouwd. Hierop ontstond een gedachtewisseling binnen de EU waarna besloten werd geen publieke verklaringen af te leggen maar stappen te zetten op hoog niveau. Op donderdag 24 februari 2000 nam de EU-trojka te Ankara deze stappen. Hierbij werd de Turkse overheid duidelijk gemaakt dat de Europese Unie weinig vooruitgang ziet in de aangekondigde hervormingen inzake mensenrechten en dat dergelijke acties van het Turkse justitieapparaat een veeleer negatief signaal naar Europa zenden. Zoals u weet werden de burgemeesters op 28 februari vrijgelaten en meteen ook in hun functie hersteld. Er loopt wel nog een proces tegen hen en hun partij. Er is echter een procedure tot sluiting aan de gang.

Wij zullen wat in Turkije gebeurt, blijven volgen. Wij zullen dat systematisch samen met onze partners doen. Op Europees niveau werd veel aandacht gevraagd voor de evolutie van de toestand in Turkije. Zij weten welke de gevolgen van hun houding kunnen zijn.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de minister, wij zijn het eens. Het debat over de mensenrechten wordt stilaan een eentonig lied. In de acht tot negen maanden dat ik hier zetel hebben we het daar al tientallen keren over gehad. Het is frustrerend om daarop telkens opnieuw in allerlei landen te moeten hameren.

In de sporen van het gedachtegoed van Willem van Oranje dat het niet nodig is te hopen om te ondernemen, noch te slagen om te volharden, is het, mijns inziens, onze plicht - wij als parlementsleden en u als minister - om op dit punt te blijven hameren. Als mens moeten we dit blijven doen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Guido Tassenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de concrete afspraken die er gemaakt werden tussen Angola en de Hoge Raad voor Diamant met betrekking tot een betere controle op de diamantsector" (nr. 1507)

Question orale de M. Guido Tassenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les accords passés entre l'Angola et le Conseil supérieur du Diamant en vue d'un meilleur contrôle du secteur du diamant" (n° 1507)

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een tijdje geleden heb ik u reeds uitvoerig ondervraagd over het beruchte VN-rapport van de Canadese ambassadeur inzake de diamantsector. Het rapport spaarde geen kritiek op de Belgische aanpak terzake. Intussen is de toon blijkbaar veranderd. Uit recente krantenberichten meen ik te mogen begrijpen dat de VN de Belgische aanpak niet alleen als een voorbeeld aan de rest van de wereld aanprijst maar ook zeer opgetogen is over de inspanningen die de Antwerpse diamantsector heeft geleverd om de controlesystemen op de herkomst van de diamanten meer sluitend te maken.

Op 30 maart 2000 werd een delegatie van de Angolese regering onder leiding van onderminister van Geologie en Mijnbouw ontvangen. Hij had op het hoogste niveau contacten met de Hoge Raad voor Diamant. Er werden afspraken gemaakt om de uitvoer van ruwe diamant uit Angola en de invoer ervan in België beter te controleren. Krachtens deze akkoorden zou de Hoge Raad voor Diamant naar het voorbeeld van het Diamond Office in Antwerpen een controlepunt in Angola oprichten.

Mijnheer de minister, mijn vragen liggen voor de hand. Uw departement moet het akkoord ratificeren dat de Hoge Raad voor Diamant en de Angolese regering hebben bereikt. Bent u bereid al de details inzake de gemaakte afspraken mee te delen ? Zijn deze afspraken reeds bekrachtigd ? Wanneer zullen ze op het terrein worden uitgevoerd ? Is de Hoge Raad voor Diamant van plan met andere Afrikaanse landen - ik denk aan Sierra Leone - dergelijke afspraken te maken ?

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, bepaalde kranten hebben bericht over het akkoord dat de Hoge Raad voor Diamant en de Angolese overheid hebben afgesloten inzake de diamantsector. Volgens deze persberichten gaat het over een nieuw document, het zogenaamde Import Confirmation Certificate dat aan de bestaande certificaten van oorsprong wordt toegevoegd. Als minister van Buitenlandse Zaken ben ik officieel niet op de hoogte van dit akkoord. Ik werd bij de totstandkoming ervan niet betrokken. Ik heb reeds gesuggereerd dat de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en de commissie voor het Bedrijfsleven de Hoge Raad voor Diamant uitnodigt en vragen stelt inzake de problematiek van de diamant uit Angola.

Ik had al geantwoord op sommige vragen die mij door u werden gesteld. Wij stonden en staan open en bereiden nog altijd een reeks maatregelen voor waarover ik al heb gesproken. Wat dit akkoord betreft, weet ik niet meer dan wat ik in de pers heb gelezen. Ik vind het merkwaardig dat ik niet op de hoogte werd gebracht van de inhoud van dat akkoord. Wij hebben immers veel gepraat en gear-

gumenteed met de Veiligheidsraad om heel de problematiek te objectiveren. Ik had dan ook verwacht op de hoogte te zullen worden gesteld van de inhoud van het akkoord, maar ik weet niet meer dan wat in de pers staat.

De **voorzitter** : Het secretariaat deelt mee dat de commissie een bezoek zal brengen aan de Hoge Raad voor Diamant in Antwerpen op woensdag 31 mei 2000. Dat zal nog officieel worden meegedeeld.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de minister, ik weet dat u met uw departement al grote inspanningen hebt gedaan voor de Antwerpse diamantsector en meer bepaald voor het hooghouden van de goede naam en faam van onze diamanthandel. Ik ben u daar dankbaar voor. Net als u verwonder ik mij er een beetje over dat de Hoge Raad voor Diamant heeft nagelaten u in deze te informeren. Er werd toch een task force inzake diamant opgericht, waarin wordt samengewerkt met vertegenwoordigers van de verschillende ministeries. Het verwondert mij dat de contacten met de Hoge Raad voor Diamant nu blijkbaar niet meer optimaal zijn. Misschien kan ons aanstaande bezoek aan de Hoge Raad voor Diamant in Antwerpen dit verhelpen en kunnen wij daar kennis nemen van de inspanningen die thans worden geleverd. Indien er dan nog vragen blijven, wil ik ingaan op de suggestie van de minister om de Hoge Raad voor Diamant hier in het parlement uit te nodigen op een hoorzitting van de gemengde commissies voor de Buitenlandse Betrekkingen en het Bedrijfsleven.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de coherentie van het Belgisch beleid met het beleid van de Europese Unie" (nr. 1512)

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la cohérence entre la politique belge et la politique de l'Union européenne" (n° 1512)

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u weet dat dit gaat over het plan van de heer Nielson dat begin maart 2000 werd ondertekend. Het wil gedurende vijf jaar Europese hulp voor 110 miljoen euro of 10,5 miljard Belgische frank aan ontwikkelingshulp toekennen aan Rwanda. In principe kan men weinig hebben tegen hulp aan een ontwikkelingsland, maar hier zijn er toch wel enige maars.

Ten eerste, er is geen enkele referentie naar de internationale of regionale context. Fundamenteel is wel dat de heer Nielson het nergens heeft over het terugtrekken van

Ferdie Willems

Rwandese troepen uit Oost-Congo. Voor ons is dat essentieel indien men denkt aan hulp voor Rwanda. Wij hebben dat in dit Huis in de commissie en in de plenaire vergadering reeds herhaaldelijk gevraagd en ik meen te weten dat ook u in die richting denkt.

Verder is er nog iets fundamenteels, namelijk de vrees dat dit geld voor ontwikkelingshulp de facto militair zal worden gebruikt. Of, als dat niet gebeurt, dat men dan ten minste de initiatieven van Europees commissaris Nielson zal interpreteren als een goedkeuring van de Rwandese politiek, inclusief de oorlogsdaden van Rwanda in Oost-Congo. Ter staving van mijn onrust en ongenoegen verwijs ik naar twee verklaringen van gewezen voorzitter van de Europese Commissie Jacques Santer. In september 1998 waarschuwde hij de bij het conflict betrokken Afrikaanse landen, dus ook Rwanda, er uitdrukkelijk voor dat Europees geld achterwege zou blijven als er geen echte vooruitgang kwam inzake vrede, lees initiatieven in Oost-Congo.

Tenzij ik het verkeerd begrijp, doet de heer Nielson nu net het tegenovergestelde. In mei 1999 was er een mededeling van de heer Santer, van het Europees Parlement en van de Europese Raad die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat. Ik lees twee citaten voor uit die mededeling : "Het zou in tegenspraak zijn met de doelstellingen van de Conventie gesloten met de ACP-landen ontwikkelingshulp te gebruiken voor militaire activiteiten van deze landen onder mekaar." Een ander citaat : "Het uitbreken van gewelddadige conflicten vergroot het risico dat deze gelden ten onrechte afgewend zouden worden voor militaire objectieven." Wat de heer Nielson in Kigali aanbood en ondertekende met zijn National Indicative Programme voor Rwanda is een grote stap achteruit ten overstaan van de voorzichtige politiek die Europa in het verleden heeft gevoerd. Geld geven aan een land zoals Rwanda moet absoluut gelieerd zijn aan vredesinitiatieven. Heel concreet moet Rwanda uit Oost-Congo weg. Zoals we allen weten - onlangs heeft mevrouw Laenens het hierover op aangrijpende wijze nog gehad - is de miserie in Oost-Congo op humanitair vlak onoverzichtelijk, verschrikkelijk en huiveringwekkend.

Mijnheer de minister, ik heb een aantal concrete vragen. In hoeverre is het Belgisch buitenlands beleid tegenover de Afrikaanse landen in de regio van de Grote Meren coherent met het Europese buitenlandse beleid ? Hebt u uw visie bekendgemaakt aan uw Europese collega's ? Vindt u daarvoor voldoende ondersteuning ? Naar mijn mening is dat niet het geval. Hebt u op voorhand of nadien overleg gepleegd met de Europese commissarissen Patten, Nielson en Solana over uw diplomatieke demarches in Afrika ? Welke concrete voorwaarden of garanties op het vlak van mensenrechten, democratisering of terugtrekking uit Congo zijn verbonden aan het Europees programma ? Op papier zijn zij blijkbaar niet geformuleerd.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, met zijn Afrika-beleid wil België een mobilisatie van zijn partners teweegbrengen opdat de Europese Unie zich meer voor die regio zou inzetten. Zo heeft ons land zijn Europese partners laten weten dat het niet alleen wil optreden. Bij mijn contacten tijdens mijn recente reizen in Centraal-Afrika heb ik mij in dezelfde zin uitgelaten. Een sleutelement van ons Afrika-beleid is het zoeken naar een vermenigvuldigingseffect bij onze internationale partners en in het bijzonder de Europese lidstaten om ons beleid krachtiger te maken. Op de komende Raad Algemene Zaken van mei zal dit punt op de agenda staan en zal ik uitgebreid verslag uitbrengen bij mijn collega's. Ik zal er voorstellen doen om gezamenlijk op te treden in Afrika en een gemeenschappelijke strategie uit te werken. Ondertussen werd er bij onze Europese partners via de interne communicatie van de Europese Unie over mijn reizen in Centraal-Afrika verslag uitgebracht. Op initiatief van België heeft de heer Solana een reflectiedocument voorbereid over de crisis in de regio van de Grote Meren dat het debat in de Raad Algemene Zaken in mei zal ondersteunen. Tijdens de komende Raad Algemene Zaken zal overigens op basis van een document dat door de Commissie wordt voorbereid het vraagstuk van de Europese hulp aan ACP-landen in oorlog eerst kunnen worden aangesneden.

Wat de voorwaarden en garanties voor de mensenrechten en de democratisering betreft die in het indicatieve Europese programma zijn vervat, wordt verwezen naar artikel 9 van de nieuwe conventie van Lomé. Mijn departement en het departement van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking zijn overeengekomen dat deze laatste gebruik zal maken van zijn recht om uitleg te vragen aan de Commissie.

Dit recht is overeenkomstig de bepalingen van het interne akkoord betreffende de financiering en het beheer van de hulp van de Gemeenschappen.

Morgen ontmoet ik Richard Holbrooke samen met zes ambassadeurs van de Veiligheidsraad, die in België een halte maken om met ons te komen spreken en om een rapport in ontvangst te nemen over mijn bezoek aan de diverse Afrikaanse landen en over mijn relatie met de overheid aldaar.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de minister, ditmaal moet ik mij minder lovend uitspreken over uw antwoord.

U schetst inderdaad een aantal diplomatieke initiatieven die werden of nog moeten worden genomen, maar ik mis uw duidelijk standpunt omtrent de concrete maatregelen die nodig zijn om Rwanda uiteindelijk uit Oost-Congo te bezetten.

Ferdy Willems

Voorts reageerde u niet op de visie die ik uiteenzette en waarbij ik vrees dat het initiatief van de heer Nielson het Belgische initiatief als het ware negeert en zelfs door-kruist.

Ten slotte antwoordde u niet op mijn vraag in hoeverre met België overleg werd gepleegd omtrent de initiatieven van de heer Nielson.

Minister **Louis Michel** : Wij zullen wachten tot de heer Boutmans zijn protest heeft geuit en tot hierop wordt gereageerd. Op dat ogenblik zullen wij iets wijzer zijn wat betreft het standpunt en de houding van de heer Nielson.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de minister, ik kan begrip opbrengen voor uw diplomatieke houding en voor het feit dat u momenteel mijn vragen niet volledig kunt beantwoorden.

Dat neemt echter niet weg dat deze materie moet worden gevolgd; dat is niet alleen onze taak, maar ook onze plicht. Vanuit onze hoedanigheid zullen wij proberen België de nodige initiatieven te doen nemen om Rwanda uit Congo weg te halen.

Minister **Louis Michel** : Ik begrijp u best, mijnheer Willems. Dat is ook ons doel, maar wij kunnen dat slechts proberen door ervoor te pleiten.

Wij kunnen bijvoorbeeld ook perspectieven bieden aan die landen - daarover hebben wij trouwens reeds gesproken - maar eenvoudig zijn dergelijke zaken niet. Dit gaat gepaard met een vrij ingewikkeld proces. Het is niet voldoende om aan betrokkenen te zeggen dat zij Oost-Congo moeten verlaten; men moet hen van het nut ervan overtuigen en dat is een complexe aangelegenheid.

De problemen in Centraal-Afrika zijn van regionale aard. Niet alleen Rwanda is erbij betrokken, maar ook andere landen moeten zich mee inzetten en goede wil aan de dag leggen. En dat is niet altijd gemakkelijk.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Ik ben het met u eens, mijnheer de minister, maar het middel waarmee men Rwanda eventueel kan brengen tot het zetten van een dergelijke stap, werd ons gedeeltelijk uit handen genomen. Inderdaad, zonder met ons te overleggen, werd hen reeds een kleine vijf miljard overgemaakt.

Minister **Louis Michel** : Ja, maar nu is het belangrijk te weten hoe de heer Nielson reageert op dat probleem. Tot op heden weten wij dat nog niet.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de minister, in deze zaak is het laatste woord nog niet gezegd, bij u noch bij ons.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Joos Wauters aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de tweede ronde van de presidents-verkiezingen in Peru" (nr. 1565)

Question orale de M. Joos Wauters au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le 2ème tour des élections présidentielles au Pérou" (n° 1565)

De heer **Joos Wauters** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, Peru heeft op politiek vlak een merkwaardige periode van tien jaar achter de rug.

Naar mijn smaak zijn er sinds 1990 twee staatsgrepen gebeurd. Een eerste staatsgreep, die men de "auto-gulpe" is gaan noemen, vond plaats in 1992 toen Fujimori als zittende president het parlement naar huis stuurde, de grondwet heeft aangepast waardoor hij twee keer kon worden verkozen. Daarna heeft hij het parlement opnieuw samengeroepen via een heel merkwaardige procedure.

Toen hij zich voor de derde keer kandidaat wou stellen voor het presidentschap oordeelde het grondwettelijk hof dat zoiets niet kon. Prompt - volgens mij was dit de tweede staatsgreep - werd het grondwettelijk hof naar huis gestuurd zodat Fujimori zich alsnog voor een derde keer kandidaat kon stellen.

Peru heeft zich ook onttrokken aan het Hof voor de rechten van de mens. Het land gebruikt de militaire rechtbanken niet alleen om de terroristen van het Lich-tend Pad te veroordelen maar ook om andere misdrijven te beoordelen. Dikwijls gaat het hierbij om kritiek op het regime. Men heeft kunnen vaststellen dat er in de gevangenissen wordt gefolterd en mishandeld.

Een vierde merkwaardig element is dat de zittende president zich 40% van het budget van het land heeft toegeëigend zonder controle van het parlement. Hij speelt met dat geld sinterklaas. Hij gaat naar het Amazonewoud en deelt daar voedselpakketten uit. De achterliggende boodschap is dat die hulp zal stoppen als hij niet langer president zal zijn. Dit is toch wel een heel autoritair optreden.

Tenslotte legt hij ook de pers aan banden. Hij heeft een man van Israëliische oorsprong zijn Peruviaans burgerschap ontnomen omdat de Peruviaanse wet bepaalt dat de eigenaar van een krant, radio of televisiestation een Peruviaan moet zijn. Die man bezat een televisiestation dat zeer kritisch berichtte over Fujimori.

Het is een wonder dat het democratische proces door toedoen van de democratische, civiele organisaties op gang kon worden gehouden. Men heeft tienduizenden mensen ingezet om de democratie te vrijwaren niettegenstaande de bedreigingen die werden geuit.

Joos Wauters

Er heeft ook grootscheepse fraude plaatsgevonden. Ik heb zelf kunnen vaststellen dat men vrachtwagens van de Staat had volgeladen met Indianen die met spandoeken en foto's naar een meeting van Fujimori werden gebracht. Dit alles om aan te tonen op wat voor een onbeschaamde manier men de overheidsdiensten gebruikte om Fujimori opnieuw te laten verkiezen.

De vraag van de civiele organisaties was duidelijk dat er democratische buitenlandse waarnemers aanwezig moesten zijn.

Op die manier konden wij bijdragen aan hun strijd voor democratie. In die zin zijn buitenlandse waarnemers een bijkomende garantie, buiten al het werk dat deze mensen verrichten om een en ander recht te trekken in Peru. Uiteraard hebben deze burger- en mensenrechtenorganisaties ten zeerste geapprecieerd dat er parlementsleden uit Nederland, België en Groot-Brittannië waren om hen te helpen in dit proces. Daarnaast betrouwen zij evenwel dat er geen missie in het kader van de EU was.

Mijnheer de minister, wat zijn uw analyse en standpunt ten aanzien van een eerlijk en democratisch verloop van de presidentsverkiezingen, vooral nu er een tweede ronde uit de wacht is gesleept? Bent u overtuigd van het nut van de buitenlandse waarnemers? Welke initiatieven hebt u genomen of bent u van plan te nemen om een observatiemissie in EU-verband naar de tweede ronde te sturen?

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb kennis genomen van het perscomité dat de Nederlandse, Britse en Belgische waarnemers over de eerste ronde van de presidentsverkiezingen in Peru hebben opgesteld. Er werd een kopie naar mijn kabinet gestuurd. Het communiqué maakt gewag van onregelmatigheden en manipulaties, met name wat de toegang tot de media voor de kandidaten van de oppositie betreft. Het gaat over informatie van andere, onafhankelijke organisaties die de campagne en de verkiezingen ter plaatse hebben gevolgd. België maakt zich, net zoals de EU, zorgen over de manier waarop de presidentsverkiezingen zijn verlopen en de stemmen werden geteld. Er was weinig respect voor de elementaire principes die aan de basis liggen van democratische verkiezingen, met name de vrijheid en de transparantie.

Wat de initiatieven voor de tweede ronde betreft, werd het vraagstuk aangesneden op de vergaderingen die geregeld door de EU-deskundigen betreffende Latijns Amerika, worden gehouden. Het voorzitterschap en de Europese Commissie zijn niet van plan om waarnemers te sturen aangezien ze jammer genoeg niet over voldoende tijd beschikken om de nodige fondsen vrij te maken. De Europese Unie is wel bereid om de waarnemingsmissies die de afzonderlijke lidstaten des-

gewenst zullen sturen, ter plaatse te coördineren. De wetgevende macht moet beslissen of er volksvertegenwoordigers en/of senatoren worden gestuurd. Het parlement moet de kosten van die eventuele zending dragen. Het spreekt voor zich dat ik een dergelijk initiatief zeker zal steunen. Ik heb afgelopen week een brief gestuurd naar de voorzitters van beide Kamers, waarin ik hen aanspoor om overleg te plegen. Als zij besluiten om parlementsleden als waarnemers naar Peru te sturen, zal ik de verslagen van hun zending uiteraard met veel belangstelling lezen.

De heer **Joos Wauters** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de minister, het is duidelijk dat u bekommerd bent om de situatie. U neemt de juiste standpunten in. Ik apprecieer dat u inspanningen hebt gedaan om mogelijke missies in EU-verband te ondersteunen. Het is wel jammer dat er niet tijdig de nodige middelen kunnen worden vrijgemaakt. Volgens mij kan dat wel. Het zou bovendien een symbolische daad zijn geweest. Het is een troostprijs dat men het gaat coördineren. Wat ons land betreft, heeft de Kamer al beslist om terug waarnemers te sturen. In die zin willen wij verder contact met u nemen voor overleg.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de ratificatie van Conventie 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie" (nr. 1578)

Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la ratification de la Convention 169 de l'Organisation internationale du Travail" (n° 1578)

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de vraag zal kort zijn aangezien ik hiermee een vroeger antwoord dat u in deze commissie gaf wil opvolgen. De concrete aanleiding voor mijn vraag was dat op 20 april de dag van de Indeginas op vele plaatsen werd herdacht. Vooral in Brazilië werd dat dit jaar met meer dan gewone aandacht herdacht omdat het 500 jaar geleden was dat Brazilië ontstond. In dat kader had ik dan ook graag geweten of er vooruitgang te noteren valt inzake het ratificeren van conventie 169. Bij de voorstelling van uw beleidsnota konden wij immers vaststellen dat er een hele lijst van te ratificeren conventies was opgenomen. Deze conventie hoorde daar echter niet bij. In antwoord op een interpellatie van de heer Willems had u in september 1999 nochtans geantwoord dat u binnenkort met de minister van Werkgelegenheid de overeenkomst aan het parlement zou bekendmaken. Samen met haar zou u zich er voor inzetten om een gezamenlijk standpunt in te nemen over

Leen Laenens

de vraag of België deze tekst al dan niet moet ratificeren. Zoals u weet vormde deze tekst vroegere reeds meerdere keren een punt van discussie. Ik had dan ook graag van u vernomen wat de stand van zaken is in dit dossier.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, mevrouw Laenens, conventie 169 van de IAO met betrekking tot de inheemse volkeren en stammen in onafhankelijke staten sluit vele technische problemen in wat de toepassing van de bepalingen over de zigeuners betreft. Mijn collega van Werkgelegenheid en ik leggen de laatste hand aan de begeleidende tekst van de conventie. Deze tekst zal in de komende weken naar de voorzitters van beide kamers worden verstuurd.

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de minister, ik dank u voor dit duidelijk antwoord. Ik wacht de aankomst van deze tekst met spanning af.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de internationale Gedragscode ter concretisering van het recht op adequaat voedsel" (nr. 1595)

Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Code de conduite international pour la mise en oeuvre du droit à une alimentation adéquate" (n° 1595)

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, in november 1996 werd op de wereldvoedseltop het recht op adequaat voedsel opnieuw bevestigd als mensenrecht. Dit werd onder artikel 25 opgenomen in de Verdrag voor de Rechten van de Mens. Daarnaast is het ook ingeschreven in het charter van de Verenigde Naties en het internationaal pact over Economische, Sociale en Culturele Rechten van 1966. Bij de slotverklaring van de wereldvoedseltop werd een actieplan onderschreven, onder andere door België.

Naast de morele verbintenis zijn er in België al heel wat initiatieven genomen, vooral in het kader van de internationale samenwerking. Dit actieplan is echter niet afdwingbaar. Vandaar het belang van het feit dat aan de FAO en de commissie voor de Mensenrechten van de VN gezamenlijk de opdracht werd gegeven om het recht op adequaat voedsel duidelijk te definiëren zodat het ook makkelijker afdwingbaar wordt.

In 1998 hebben heel wat NGO's voor ontwikkelingssamenwerking een voorzet gegeven in de vorm van een gedragscode met betrekking tot het recht op adequate voeding. In België waren onder andere Vredeseilanden - Coopibo, Oxfam Solidarité-Solidariteit en FIAN degenen die ter zake het voortouw genomen hebben. Zij hebben campagne gevoerd en intussen hebben meer dan 200 organisaties, ook heel wat politieke partijen en burgemeesters, hun steun betuigd. Op zaterdag 6 mei wordt een gezamenlijke campagne, de zogenaamde Worldshake, afgesloten. Een van de uitdagingen die de jongeren daarin aangingen was precies die gedragscode op adequaat voedsel.

Mijnheer de minister, ik heb dan ook een aantal vragen voor u. Is België bereid om de internationale gedragscode, opgesteld door FIAN, te onderschrijven ? Aangezien deze tekst een draft is, kan de tekst als dusdanig misschien niet onderschreven worden. Wij mogen dan hopelijk wel initiatieven ter zake verwachten. Mijnheer de minister, als dit het geval is, om welke initiatieven zal het dan gaan en binnen welke termijn zullen ze er komen ? Zal België ook hier het voortouw nemen om een gedragscode op Europees niveau hoog aan de agenda te plaatsen, dit met het oog op het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie en de komende wereldvoedseltop plus vijf ? Duitsland en Nederland zijn dit idee alvast genegen. Wij bereiden in het parlement een resolutie terzake voor maar uw antwoord kan er misschien voor zorgen dat die niet langer nodig is.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, doelstelling 7.4 van het actieplan dat werd goedgekeurd door de wereldvoedseltop die in november 1996 te Rome plaatsvond bepaalt dat door de Staat toelichting dient te worden verstrekt bij het begrip recht op adequaat voedsel zoals vastgelegd in het internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten dat op internationaal niveau in werking trad op 21 juli 1983. In het actieplan krijgt de hoge VN-commissaris voor de mensenrechten de taak toebedeeld dit recht in samenwerking met andere VN-instellingen nader te omschrijven. Europese NGO's, samengebracht in de NGO FIAN (Food Information and Action Network), leverden een bijdrage aan deze opdracht en legden een tekst voor, de zogenaamde internationale gedragscode. Het is de bedoeling de staten ertoe te brengen hun goedkeuring te hechten aan deze tekst zonder er al te veel wijzigingen in aan te brengen. Onder het voorzitterschap van het kabinet van Buitenlandse Zaken werden reeds een aantal coördinatievergaderingen gehouden teneinde het officiële Belgische standpunt ten aanzien van dit document te bepalen. Op de vergadering van de VN-commissie voor de rechten van de mens in de maand april werd een door Cuba ingediende resolutie inzake het recht op voedsel aangenomen. De resolutie voorziet in het aan-

Louis Michel

wijzen voor een termijn van drie jaar van een speciale rapporteur wiens taak er met name in bestaat de nodige inlichtingen te verzamelen over alle aspecten met betrekking tot het verwezenlijken van het recht op adequaat voedsel.

Mevrouw Laenens, de door FIAN voorgestelde tekst kan door België niet zomaar integraal worden overgenomen. De tekst bevat immers een aantal voorstellen die onverenigbaar lijken te zijn met bepaalde door België aangegeven internationale verbintenissen dan wel moeilijk in internationaal recht kunnen worden omgezet. Dat wordt nu nog nader bestudeerd. Ik zal u meer informatie kunnen geven als dat werk af is. België heeft evenwel uiting gegeven aan zijn belangstelling voor het vraagstuk inzake het recht op adequaat voedsel. Zo steunde het op de recente bijeenkomst van de VN-commissie voor de rechten van de mens die in april in Genève plaatsvond een door Cuba terzake ingediende ontwerp-resolutie. Ook een aantal Europese partnerlanden, Frankrijk, Portugal en Zweden, schaarden zich achter deze tekst. Op basis van deze resolutie zal een speciale rapporteur worden aangewezen. Het vraagstuk inzake het recht op adequaat voedsel wordt nu derhalve op internationaal niveau bestudeerd. De prioriteiten van het komende Belgische voorzitterschap van de Europese Unie voor de algemene conferentie van de FAO die volgend jaar in Rome plaatsvindt werden nog niet vastgelegd.

Vooraleer hieromtrent een standpunt kan worden ingenomen zal er eerst overleg moeten worden gepleegd met onze Europese partners.

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de minister, uit uw antwoord kan ik afleiden dat u het principe wel genegen bent en dat het een kwestie is van het conformeren van de tekst aan een aantal andere.

Minister **Louis Michel** : Principieel is er geen probleem. Nu bestuderen we de concrete technische aspecten.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Question orale de Mme Muriel Gerken au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la Birmanie" (n° 1630)

Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerken aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "Birma" (nr. 1630)

Mme **Muriel Gerken** (AGALEV-ECOLO) : Monsieur le président, monsieur le ministre, ma question sera brève. Vous avez eu l'occasion de rencontrer le premier ministre de Birmanie en exil, le 13 avril, ce dont je vous remercie

vivement. J'aurais aimé savoir si cette rencontre vous permettait d'imaginer des pistes d'action de solidarité vis-à-vis de ce gouvernement en exil. Dans quelle mesure, à notre niveau parlementaire, pouvons-nous soutenir des actions que vous pourriez mener dans ce contexte ?

M. Louis Michel, ministre : Monsieur le président, chers collègues, ma réponse sera un peu plus longue. La position belge défendue au Conseil des Affaires générales des 10 et 11 avril derniers s'articulait autour de deux axes : premièrement, le renforcement des sanctions à l'égard des militaires au pouvoir en Birmanie; deuxièmement, la reprise du dialogue au niveau ministériel entre les 15 de l'UE et les 10 de l'ASEAN.

En ce qui concerne les sanctions, les Quinze se sont mis d'accord pour les renforcer. Le point de vue de la Belgique a donc été suivi. La position commune des Européens prévoit en fait trois types de sanctions. D'abord l'embargo sur l'exportation de matériel de police et de tout équipement qui peut servir à la répression; ensuite l'élargissement de la liste des personnes interdites de visa pour l'étranger. Je pense notamment aux militaires et à leurs familles. Une exception à la délivrance de visas pourra être faite chaque fois que les intérêts de l'UE le nécessitent, par exemple si des réunions ministérielles avec les 10 pays de l'ASEAN doivent se tenir en Europe. Enfin, le gel des avoirs à l'étranger des personnes qui figurent sur la liste des interdits de visa.

Pour ce qui est de l'aide humanitaire, les Quinze souhaitent l'augmenter mais sous la condition que l'acheminement en soit contrôlé et que l'aide parvienne réellement à ceux qui en ont besoin.

Le deuxième axe de la position belge, à savoir le dialogue ministériel entre l'UE et l'ASEAN qui comporte 10 pays (la Birmanie, le Brunei, le Cambodge, l'Indonésie, le Laos, la Malaisie, les Philippines, Singapour, la Thaïlande et le Viêt-nam), existe depuis trente ans mais il est interrompu depuis trois ans et demi à cause justement du dossier birman.

Lorsque la Birmanie a rejoint l'ASEAN, certains pays européens ont refusé de s'asseoir à la même table que les militaires birmans. La Belgique a toujours été

d'avis qu'il ne fallait pas pénaliser les autres membres de l'ASEAN et bloquer toutes les discussions sur des dossiers essentiels pour cette région, à cause uniquement de la junte birmane.

En outre, cette reprise du dialogue permettrait selon nous de dire aux militaires ce que nous pensons puisqu'à l'heure actuelle, tout contact à haut niveau politique avec la junte est rompu. Là aussi, les Quinze sont finalement tombés d'accord. Ils acceptent de reprendre les sommets ministériels UE-ASEAN. Le premier devrait avoir lieu d'ici la fin de l'année.

Louis Michel

Vous m'interrogez également sur mon entrevue avec le premier ministre en exil. Comme je vous l'avais annoncé à la Chambre le 21 mars, je l'ai reçu le 13 avril dernier. Cet entretien fut l'occasion pour moi de lui exposer la position commune que venaient de prendre les Quinze deux jours plus tôt. Je lui ai aussi exprimé mon soutien et plus généralement celui de la Belgique à l'égard des démocrates birmans. Mon parti avait d'ailleurs décerné avec les libéraux européens le prix Sakarov de la liberté au leader de l'opposition birmane, Mme Han San Su Chi. C'était en 1990, un an avant qu'elle reçoive le prix Nobel de la paix.

Lors de notre discussion, le premier ministre m'a demandé de l'aider à obtenir des visas pour les membres de l'opposition birmane et ce, afin qu'ils puissent participer au stage de gestion publique et de formation à la démocratie organisé à Bruxelles. J'ai immédiatement donné instruction en ce sens à mes services et j'ai également demandé la même chose à mon collègue de l'Intérieur, M. Duquesne.

Mme **Muriel Gerkens** (AGALEV-ECOLO) : Monsieur le ministre, je vous remercie pour cette réponse. La reprise du dialogue avec les pays de l'ASEAN me semble importante.

Le premier ministre en exil que nous avons rencontré le 14 avril dernier ici au parlement, semblait effectivement accorder beaucoup d'importance à cela, dans la mesure où cela permettait de faire apparaître la spécificité du régime birman vis-à-vis des pays voisins. Cela permettrait aussi d'exercer plus de poids sur la junte qui se sentirait ainsi obligée de reprendre le dialogue avec les mouvements démocratiques existant dans ce pays.

Nous aurons bien sûr des réunions au sein de ce parlement pour voir quelles mesures nous pourrions prendre. Nous vous en informerons de manière à ce que nos actions soient communes et se renforcent mutuellement.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Russische houding in Tsjetsjenië" (nr. 1649)

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'attitude de la Russie en Tchétchénie" (n° 1649)

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, laat me beginnen met te verwijzen naar een aantal documenten over Tsjetsjenië.

Ik heb het eerst en vooral over mijn eigen mondelinge vragen van 22 oktober, 2 februari en 22 februari over die pijnlijke historie en uw antwoorden hierop. Ik kon mij trouwens vinden in die antwoorden. Ik verwijs ook zeer uitdrukkelijk naar de brief aan uw collega van Buitenlandse Zaken die u mij bij die gelegenheid hebt bezorgd en waarin kritische opmerkingen werden gemaakt over de mensenrechtensituatie in Tsjetsjenië. Ook die brief kon op mijn goedkeuring rekenen.

Ik verwijs ook heel uitdrukkelijk naar de resolutie over Tsjetsjenië die in de Senaat werd goedgekeurd op 21 december. In artikel 7 van deze resolutie wordt de Europese Unie verzocht de uitvoering van de economische onderdelen van het Takish-programma op te schorten indien Rusland zijn aanvallen niet stopt.

Ik kan eveneens verwijzen naar het voorstel van resolutie van de dames Laenens en Drion dat als punt 25 op de agenda van onze vergadering is terug te vinden. In de artikelen 9 en 10 van dit voorstel wordt eveneens aangedrongen op Europese sancties.

Ik heb het wat uitdrukkelijker over de verklaring van april 2000 van de hoge commissaris voor de mensenrechten van de VN, Mary Robinson, die Moskou en Tsjetsjenië bezocht en tot de volgende conclusies kwam. Ten eerste, er zijn ernstige schendingen van de mensenrechten. Ten tweede, er moet een onafhankelijke commissie komen om die beschuldigingen te onderzoeken. Intussen heeft de Russische regering enkele ministapjes in die richting gezet. Niemand minder dan Kofi Annan, de secretaris-generaal van de VN, heeft die oproep van Mary Robinson beantwoord. Dit zijn allemaal teksten, initiatieven in dezelfde richting om erop te wijzen dat de toestand in Tsjetsjenië niet aanvaardbaar is.

Op Belgisch niveau heb ik echter een aantal andere indicaties vastgesteld. Op 12 april van dit jaar had de heer Viseur het in deze commissie over de felicitatie-telegram die onze premier aan zijn pas verkozen Russische collega Poetin had gestuurd. In dit telegram staat letterlijk, ik citeer : "Uw landgenoten, die te lijden hebben van de gevolgen van een wrede conflict in de republiek Tsjetsjenië en die vrede en welvaart willen..." Hier keerde men de werkelijkheid dus gewoon om.

De repliek van de heer Viseur was ook niet van de poes. Hij verklaarde, ik citeer : "Ook al behoort ik tot de meerderheid, toch betreur ik sterk de termen van dit telegram. Hier wordt nergens gesproken over de rol en de persoonlijke verantwoordelijkheid van Poetin. In die mate zelfs dat de Liga voor de Mensenrechten zich uitspreekt om deze man te vervolgen voor het internationale strafrechtshof van Den Haag."

Er volgden nog een aantal vergoelijkende tussenkomsten op die repliek van collega Viseur van minister Flahaut en van voorzitter Versnick. Daarin werd gewezen

Ferdy Willems

op het feit dat in het telegram toch wel degelijk melding werd gemaakt van Tsjetsjenië. Er werd gewezen op het feit dat Poetin het diplomatieke taalgebruik zeker niet mis zou verstaan. De heer Flahaut zei, ik citeer : "Als minister van Landsverdediging zou ik deze termen niet gekozen hebben." De heer Viseur had het tenslotte over het telegram van de Franse regering waarin wel degelijk een afwijzing stond van het Russische standpunt.

Het moet mij dan ook van het hart dat het een klap op de vuurpijl was toen wij op donderdag 6 april vernamen dat in de Raad van Europa - waarvan Rusland sinds 1996 lid is - heel concrete maatregelen werden genomen. De 18 Russische parlementsleden werd het stemrecht ontnomen. Er werd met grote meerderheid beslist dat bij het comité van ministers zou worden aangedrongen om onmiddellijk te starten met de schorsingsprocedure van Rusland. Bovendien werden de lidstaten aanbevolen klacht in te dienen tegen Rusland bij het Hof van de rechten van de mens. Tot daar kan ik volgen.

Dit draagt mijn goedkeuring weg. De Russische reactie loog er niet om. Zij zetten hun anti-terrorisme-politiek voort om de orde en de mensenrechten in Tsjetsjenië te herstellen. Ik begrijp echter helemaal niet meer dat diezelfde dag de heer Derycke in de media verklaarde dat zulks volgens hem geen goede beslissing was. We zitten dus niet meer op dezelfde golflengte.

Mijnheer de minister, ik wens u dan ook de volgende vragen te stellen.

Ten eerste, wat was het stemgedrag van België aldaar en wat was de motivering ? Was het stemgedrag het gevolg van een voorafgaand overleg met de regering ? Hoe evalueert de Belgische regering deze situatie, rekening houdend met het feit dat tijdens de vele besprekingen over dit onderwerp, zowel in commissie als in plenaire vergadering van de Kamer, de houding van Rusland telkens werd afgekeurd voor de bloedstollende schending van de mensenrechten ?

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, de stemming over de schorsing van het stemrecht van de Russische delegatie, behoort louter en alleen tot de bevoegdheid van de leden van de parlementaire vergadering van de Raad van Europa.

Voor tekst en uitleg over het verloop van de stemmingen over de motivering inzake de stemming, moet men zich tot hen wenden.

Op uw vraag over een eventueel overleg met de Belgische regering kan ik antwoorden dat bedoelde parlementsleden geen overleg pleegden met mij noch - althans bij mij weten - met enig ander lid van de regering. Ik respecteer volledig de onafhankelijkheid van onze verkozen vertegenwoordigers.

Wat de beoordeling door de Belgische regering betreft, ben ik van mening dat de kritiek van de parlementsleden van de Raad van Europa gegrond is. Tal van rapporten leverden inmiddels het bewijs dat in Tsjetsjenië de mensenrechten ernstig met voeten worden getreden. Een en ander blijkt met name uit het rapport dat mevrouw Robinson, de hoge commissaris van de Verenigde Naties voor de Mensenrechten, maakte over haar bezoek aldaar in het begin van april.

Momenteel nam België nog geen standpunt in omtrent de manier waarop de bovengenoemde kritiek met maatregelen moet worden onderbouwd. In dat verband wordt onder andere gedacht aan de aanbeveling 1456 van de parlementaire vergadering van de Raad van Europa, waarin het Comité van ministers van de Raad van Europa wordt verzocht de vertegenwoordiging van Rusland in de Raad onverwijld op te schorten, indien de verzoeken die de internationale gemeenschap formuleerde met betrekking tot de situatie in Tsjetsjenië, zonder tastbaar gevolg blijven. De Raad van Europa komt op 11 mei samen.

Het algemeen Belgisch standpunt omtrent Tsjetsjenië, komt erop neer dat België de territoriale integriteit van de Russische federatie eerbiedigt en oog heeft voor de ernst van de problemen die het gevolg zijn van het onafhankelijkheidsstreven van Tsjetsjenië. België kan zich evenwel niet verzoenen met de Russische benadering van de Tsjetsjeense aangelegenheid. Deze blinde en overmatige machtsontplooiing waarvoor de burgerbevolking een zware tol betaalt, kan onmogelijk een duurzame oplossing zijn voor de crisis.

België wil een evenwichtige politieke verhouding met Rusland opbouwen. In dat verband wordt gewezen op het tot stand brengen van een strategische betrekking van lange duur met dit land, wat een meer besliste opstelling in de Tsjetsjeense kwestie mogelijk maakt en waardoor Rusland ertoe zal worden bewogen zich in alle opzichten te gedragen als een rechtsstaat dat het leven van al zijn burgers eerbiedigt.

Kortom, zowel in de bilaterale contacten met de Russische overheid als in de betrokken internationale organisaties snijdt België de volgende punten aan : de afkondiging van een onmiddellijk staakt het vuren; een politieke dialoog met de Tsjetsjeense vertegenwoordigers over de toekomstige politieke status van Tsjetsjenië; de eerbiediging van de rechten van de mens en van het internationaal humanitair recht; zorgen voor een permanente internationale aanwezigheid in Tsjetsjenië; onbelemmerde toegang voor humanitaire hulp; de instelling van een onafhankelijk nationaal onderzoek met een internationale dimensie, waardoor de objectiviteit wordt gewaarborgd opdat straffeloosheid geen kans zou krijgen.

Louis Michel

Ik koester de hoop dat de Russische overheid de kansen, die haar met het nieuwe presidentschap worden geboden, aangrijpt om de politiek ten aanzien van Tsjetsjenië om te gooien en voort werk te maken van de lopende hervormingen.

De **voorzitter** : Mijnheer Willems, voordat u repliceert wil ik kort de situatie in de Raad van Europa uitleggen, eerst en vooral wat het formeel aspect betreft.

Er wordt natuurlijk overleg gepleegd, maar ieder lid van de Raad van Europa is zelf verantwoordelijk. Hij kiest de manier die volgens hem het best overeenkomt met zijn politieke overtuiging en het onderzoek dat hij zelf heeft verricht.

De zaak Rusland heeft men uitvoerig besproken. Het was het enige grote debat op de laatste vergadering en het zal opnieuw het enige grote debat op de vergadering van juni zijn. Persoonlijk vind ik dat de Raad van Europa haar bevoegdheid heeft overschreden. Hij heeft aan geopolitiek willen doen wat hij niet moet doen. Hij is de bewaker en de beschermer van het Verdrag van de Rechten van de Mens. Door de moeilijke politieke situatie heeft hij zich laten verleiden tot het nemen van politieke initiatieven terwijl deze eigenlijk toebehoren aan de Verenigde Naties, het OVSE, de nationale parlementen en de ministers van buitenlandse zaken, zowel individueel als binnen de Europese Unie. Volgens mij heeft men een heel goed programma voor de mensenrechten opgesteld. Bovendien is er een samenwerkingsakkoord met Rusland. Dat wordt uitgevoerd en zal eind mei, via de Raad van ministers, voor controle worden voorgelegd. Eind mei zal men ook evalueren of er vooruitgang is en dit in het vooruitzicht van de vergadering van juni waar men zal beslissen of men een meer verstrekkende maatregel moet nemen, die eventueel de schorsing van Rusland als lid kan inhouden.

Waar lever ik kritiek op ? Het is lichtvaardig en het getuigt van weinig geopolitiek inzicht als men de nieuwe leden van de Doema uitnodigt, die getuigen van inzicht en zeker niet allemaal communisten of crypto-communisten zijn, maar hen het stemrecht ontnemt. Dat is mijn kritiek terzake.

Voor het overige zit de Raad van Europa op de lijn van mevrouw Robinson. Bij mijn weten bepleiten alle leden van de Europese Unie dit bij Rusland.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de minister, ik begin met uw antwoord op de derde vraag. Ik kan u daarin bijtreden. U hebt trouwens in het verleden dezelfde standpunten ingenomen. Ik ken ook wel iets van diplomatiek taalgebruik, maar dat was het zelfs niet. Ik stel vast dat niet iedereen op dezelfde golfhoogte zit. Ik respecteer dat de heer Derycke zijn eigen verantwoordelijkheid neemt. Dat is zijn recht, maar ik deel zijn

mening niet als hij verklaart dat de Raad van Europa de beschermer van de mensenrechten is. Als men dan toch een minderheidsstandpunt inneemt - want u behoort tot de minderheid met dat standpunt - vraag ik me af wat er in godsnaam nog moet gebeuren vóór men zegt dat het gedaan is met diplomatieke aanmaningen en er sancties komen. Ik stel vast dat men het in het parlement niet nodig vindt om eindelijk radicaal op te treden tegen de uitmoording van een klein volk.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de houding van België ten opzichte van het Oostenrijkse voorzitterschap van de OVSE" (nr. 1646)

Question orale de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'attitude de la Belgique à l'égard de la présidence autrichienne de l'OSCE" (n° 1646)

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u bent het ongetwijfeld niet vergeten - wij ook niet - dat toen een nieuwe regering in Oostenrijk aantrad op basis van democratische verkiezingen - overigens gecontroleerd door de OVSE die geen opmerkingen had -, u nogal uw gang bent gegaan, en ik druk mij nog voorzichtig uit. Zo werden we uitgenodigd om niet meer te gaan skiën in Oostenrijk en de ene verklaring volgde op de andere. Daarna kwam er een nieuwe golf van initiatieven. Ik heb het onder andere over het boycotten van bepaalde fotosessies waarbij u niet op een foto staat, de eerste minister wel, enzovoort. In ieder geval, er is nogal wat te doen geweest rond Oostenrijk. Toen ik u daarstraks hoorde zeggen dat Europese delegaties weigerden aan tafel te zitten met Birmanen, dacht ik dat ze bijna zo erg waren als de Oostenrijkers.

Intussen is Oostenrijk nog steeds lid van de Europese Unie en zal het zelfs het voorzitterschap waarnemen van de OVSE. Nog geen drie minuten geleden had de voorzitter het nog over de OVSE als het orgaan dat moet waken over de mensenrechten. Bijgevolg vraag ik mij af, gelet op al het voorgaande, wat het departement van Buitenlandse Zaken nu zal doen. Zal België de OVSE verlaten ? Zal het de OVSE boycotten en niet meer samenwerken tot Oostenrijk eruit gegooid is ? Kortom, ik vernam graag wat er aan de hand is en of er nog een lijn in dit beleid te vinden is.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, zoals ik altijd duidelijk heb onderstreept, is België vastberaden om het cordon sanitaire rond de anti-democratische partij te handhaven en afstand te bewaren van een coalitie waarbij men gezwicht is en de deur heeft opengezet voor een dergelijke partij.

Dit gezegd zijnde, ik ben niet van plan - en ben dat trouwens nooit geweest - om de vlotte werking van de internationale organisaties te boycotten of schade toe te brengen, vooral niet wat de OVSE betreft, wier rol als hoedster van de individuele vrijheden en rechten van de minderheden essentieel is in de Europese structuur van veiligheid en vrijheid die over het hele continent moet worden uitgebouwd. Mijn diensten zullen de maatregelen die de 14 lidstaten gezamenlijk tegen die regering hebben genomen, handhaven.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijn vrees dat er geen lijn is in het beleid, is bewaarheid geworden. Enerzijds zegt de minister bijna met een krop in de keel en tranen in de ogen dat de OVSE de hoedster is van de rechten van de minderheden en van de mensenrechten. Anderzijds hoor ik hem verklaren dat hij een cordon sanitaire wil handhaven rond de partijen die hem niet aanstaan. Toevallig staat de coalitie waartoe de partij die hij viseert, hoort, op het ogenblik aan het hoofd van de OVSE.

Kortom, aan de ene kant houdt men met veel poeha vast aan een cordon sanitaire. Aan de andere kant duldt men dat een land met een volgens de minister verderfelijke coalitie het voorzitterschap waarneemt van de OVSE.

Er is geen lijn in dit beleid. Het is een beleid van veel emoties en veel woorden, maar daar blijft het dan bij.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Luc Sevenhans aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de schending van de mensenrechten in Rwanda" (nr. 1666)

Question orale de M. Luc Sevenhans au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations des droits de l'homme au Rwanda" (n° 1666)

De heer **Luc Sevenhans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, vorige week woensdag werd te Brussel door Amnesty International een rapport gepubliceerd. Tegelijkertijd werd in Amerika ook een

rapport gepubliceerd door The Human Rights Watch. Beide rapporten behandelden een land dat ons na aan het hart ligt, en vooral dat van onze minister van Buitenlandse Zaken, met name Rwanda.

De twee rapporten waren gelijklopend : de toestand in Rwanda is dramatisch. Dat is uiteraard een open deur intrappen. Dat wisten wij ook voordat de banden terug verstevigd werden tussen België en die landen die de interesse van de eerste minister en de minister van Buitenlandse Zaken wegdragen.

Dit rapport is in zoverre eigenaardig omdat het bijna gelijklopend was met een rapport dat een viertal jaren geleden is verschenen. Na vier jaar is er nog niets veranderd. Door het opnieuw aanhalen van de banden met Rwanda, meende ik nochtans te mogen begrijpen dat er enige beterschap was. Er is evenwel niets verbeterd. Ik stel vast hoe men over sommige landen tekeer gaat, maar hoe men in Rwanda op zijn knieën gaat zitten, terwijl daar op de meest gruwelijke wijze de mensenrechten worden geschonden. Ik zal u de details besparen want u zou er misselijk van worden. Om de haverklap zie ik dan een van onze ministers in Kigali paraderen. Rwanda is uiteraard slechts een voorbeeld. De landen in de omgeving, Burundi, Uganda of de Democratische Republiek Congo - dit is toch een prachtige uitdrukking - zijn al even erg. Rwanda zal uiteraard wel niet de slechtste zijn daar. U kent de toestand er waarschijnlijk beter. Bovendien weten wij uit een onafhankelijke bron dat het daar inderdaad dramatisch gesteld is.

Aangezien wij nu hebben gezorgd voor een zekere legitimatie van het beleid in Rwanda, wens ik van u te vernemen wat u ertegenover zult zetten. Ik moet u zeker niet overtuigen. U hebt daar enkele kampen bezocht, uiteraard luxekampen, want de echte kampen zijn veel erger, maar ik neem aan dat u dat wel weet.

Mijnheer de minister, welke initiatieven wenst u te ontplooien om toch minstens enig tegengewicht te bieden voor onze hartelijke contacten met Kigali ?

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, Amnesty International en Human Rights Watch schetsen een heel negatief beeld van de situatie van de mensenrechten in Rwanda en leggen de klemtoon op de ontegensprekelijke tekortkomingen en mankementen. Men mag echter niet vergeten dat het land pas uit een tragedie komt. Eind 1994 had het land geen structuren meer. Het land moest ondanks de internationale hulp met weinig middelen opnieuw worden opgebouwd. De internationale waarnemers erkennen de inspanningen van de regering ondanks het getalm en de tekortkomingen. Hoewel de algemene toestand van de mensenrechten in Rwanda zorgwekkend is, stelt men toch vast dat sinds het herstel van de veiligheid in noord-west Rwanda eind 1998 de mensenrechtensituatie in het land merkkelijk is

Louis Michel

verbeterd. De bevolking in de betrokken streek is niet langer het slachtoffer van de gruweldaden van de infiltrerders - behalve de incidenten die daar eind december 1999 hebben plaatsgevonden - noch van de vergeldingsacties van het Armée Patriotique Rwandaise.

Over heel het land heeft de bevolking meer bewegingsvrijheid. Wel werd in de loop van 1999 melding gemaakt van gedwongen rekruteringen en ook de al dan niet gedwongen installatie van de bevolking in woonkernen roept vragen op. De leefomstandigheden in de overbevolkte gevangenissen en cachotten blijven precair. Gevallen van intimidatie, verdwijningen, willekeurige arrestaties en represailles zijn sinds het herstel van de veiligheid in Noord-West-Rwanda zeldzamer geworden, maar zouden nog steeds voorkomen. Dikwijls betreft het twisten rond de recuperatie van eigendommen van teruggekeerde vluchtelingen.

Het probleem is dat, bij het bestuderen van de mensenrechtensituatie in Rwanda, er geen degelijk systeem van waarneming of monitoring bestaat. Er zijn nochtans opmerkelijke positieve tekenen van goodwill van de regering. Internationale mensenrechtenorganisaties, Human Rights Watch, African Rights en Amnesty International kunnen in het algemeen vrij werken in Rwanda.

Met de oprichting van de nationale mensenrechtencommissie is de relatie tussen Rwanda en de hoofdcommissaris voor de mensenrechten, mevrouw Robinson, die een dieptepunt kende in juli 1998 met de uitwijzing van de United Nations Human Rights Field Operation, verbeterd. De zeven leden van de nationale mensenrechtencommissie werden in juli 1999 in Genève door mevrouw Robinson ontvangen. De heer Musali, bijzonder vertegenwoordiger voor Rwanda van de mensenrechtencommissie, bezoekt Rwanda regelmatig en ondersteunt de nationale mensenrechtencommissie ten volle.

In november 1999 kwam de mensenrechtencommissie van de OUA in Kigali bijeen. In 1999 werd in de UNDP-vertegenwoordiging in Kigali een justitie- en mensenrechteneenheid opgericht die als opdracht heeft de inspanningen van de donoren in deze domeinen te coördineren en de plaatselijke organisaties te versterken.

Het internationaal comité van het Rode Kruis onderneemt acties om de mensenrechtensituatie op het terrein te verbeteren. Zijn medewerkers krijgen vrije toegang tot de gevangenissen en cachotten en inmiddels ook tot enkele militaire gevangenissen en kampen.

Wat de problemen inzake justitie betreft, moet men vaststellen dat de rehabilitatie van het rechtssysteem een prioritaire aangelegenheid van de Rwandese overheid is. Ondanks dit prioritair aandachtspunt en de internationale hulp, beschikt het gerechtelijk apparaat van Rwanda

noch over de materiële noch over de menselijke capaciteit voor een snelle afhandeling van de juridische nasleep van de genocide. Daarom heeft de Rwandese regering beslist een gacacha- gerechtsapparaat op te richten. Dit zal een participatieve rechtspraak beoefenen, geïnspireerd op hun traditionele vorm van arbitrage door een raad van wijzen met volksinspraak. De bedoeling is niet enkel een spoedige oplossing te vinden voor het probleem van de overbevolkte gevangenissen, maar ook de verzoening tussen de verschillende bevolkingsgroepen in de hand te werken.

Naar verluidt zal het wetsontwerp met de opmerkingen van de internationale gemeenschap, met betrekking tot de mensenrechtenaspecten van dit gacacha-systeem onder andere wat de rechten van verdediging betreft, rekening houden. Ik heb hierover met mevrouw Delporte, procureur-generaal van het internationaal straftribunaal, gesproken. Net als zij ben ik van mening dat het hier niet om een wondermiddel gaat, maar dat er geen alternatief bestaat om de aangeklaagden opnieuw een plaats in de maatschappij te geven. Er zal nochtans een oplossing moeten worden gevonden voor degenen die het systeem weigeren. België zal een missie sturen om die problematiek te onderzoeken.

Bij mijn contacten met de hoogste Rwandese autoriteiten heb ik steeds heel duidelijk de gehechtheid van België aan het respect van de mensenrechten en aan de nationale verzoening in Rwanda herbevestigd. Ons land steunt de verschillende initiatieven in die domeinen ter plaatse, onder andere de nieuwe nationale commissie voor mensenrechten en de commissie voor verzoening en nationale eenheid.

België heeft actief deelgenomen aan de werkzaamheden van de VN-commissie voor mensenrechten te Genève. Ons land steunde het principe om een speciale vertegenwoordiger van de commissie voor mensenrechten in Rwanda te behouden.

De heer **Luc Sevenhans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. De problematiek is gekend. Ik heb wel wat moeite met het wollig, diplomatieke taalgebruik. Als men zegt dat de toestand inzake mensenrechten zorgwekkend is, betekent dit gewoon dat er geen mensenrechten zijn. Als men spreekt over verdwijning, kan men, mijns inziens, beter over moorden spreken. Dat is veel duidelijker. Men heeft het over ernstige schendingen van de mensenrechten in Rwanda. Alhoewel ik best begrijp dat de situatie niet plotsklaps kan worden rechtgezet, frons ik de wenkbrauwen als het volk zelf recht moet spreken. We moeten, mijns inziens, een sterk protest laten horen. Voor bepaalde misdrijven moet een amnestiemaatregel kunnen worden afgekondigd. Als men een gewone rechtspraak hanteert, zal het nog 100 jaar duren vooraleer de zaken zijn rechtgetrokken. Iedereen heeft zich wel aan iets schuldig gemaakt.

Luc Sevenhans

Mijnheer de minister, het verheugt me dat u terzake een aantal initiatieven wenst te nemen. Rwanda is een speciaal geval. We hebben het regime mee gelegitimeerd en zijn medeverantwoordelijk, ook voor de huidige mistoestanden. Dat is de consequentie die aan de reis van de eerste minister en uzelf naar Rwanda moet worden verbonden.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Samengevoegde mondelinge vragen van de heren Dirk Van der Maelen, Alfons Borginon en Lode Vanoost aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "een wapenlevering aan Mexico" (nrs. 1703, 1704 en 1706)

Questions orales jointes de MM. Dirk Van der Maelen, Alfons Borginon et Lode Vanoost au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "une livraison d'armes au Mexique" (n°s 1703, 1704 et 1706)

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wens over deze problematiek drie vragen te stellen. Onze wetgeving op de wapenhandel bevat een aantal criteria op grond waarvan wapenleveringen niet mogen worden toegelaten. Twee van de criteria hebben enerzijds betrekking op de schending van de mensenrechten en anderzijds op de aanwezigheid van een intern conflict. Zonder het voorliggend dossier grondig te kennen, voldoet Mexico, mijns inziens aan deze criteria. Hoe is het mogelijk dat men toch een vergunning voor de wapenlevering heeft toegestaan ?

Vorige week donderdag en vrijdag werd ik bestookt met telefoontjes van organisaties uit het middenveld. Een van deze organisaties heeft me de tekst van het eindgebruikerscertificaat toegezonden. Tot mijn grote verrassing zijn de wapens niet bestemd voor de politiediensten of het leger. Men moet bijzonder voorzichtig zijn met het soort wapens dat werd geleverd. Ik begrijp niet waarom de eindgebruiker niet vermeld staat op het certificaat. Ik heb reeds vernomen dat u dit hebt laten onderzoeken. Kunt u dit toelichten ?

Kan dit dossier niet de aanleiding zijn om werk te maken van de door u gemaakte belofte om samen met geïnteresseerde parlementsleden van gedachten te wisselen over de vigerende regels inzake wapenleveringen ?

Kunnen wij dit dossier niet aangrijpen om een aantal wijzigingen aan die wet en aan die procedures te overwegen ?

De heer **Lode Vanoost** : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit mij aan bij collega Van der Maelen en wens twee bijkomende vragen te stellen.

Mijnheer de minister, uw voorganger - die hier, als voorzitter, aanwezig is - heeft ongeveer een jaar geleden gezegd dat P90 in geen geval aan andere instellingen dan overheidsinstellingen konden geleverd worden. Hij had zich daartoe geëngageerd en de vraag is dan ook of u hetzelfde engagement wenst aan te gaan. Mijn specifieke vraag is dan ook hoe het kan dat men een exportlicentie heeft toegestaan waarbij de eindbestemming op het eindbestemmingscertificaat werd opengelaten.

Ik kijk met belangstelling uit naar het antwoord van de minister en wens de rest van mijn spreektijd te reserveren voor mijn repliek.

- Voorzitter : de heer **Geert Versnick**

De **voorzitter** : Aangezien de heer Alfons Borginon niet aanwezig is, zullen we zijn vraag voor later moeten voorbehouden. Ik verleen nu het woord aan de minister.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, de geachte leden weten dat ik niet helemaal hun mening deel over de situatie in het aangehaalde land. De situatie in dit land is sedert enkele jaren in de positieve zin geëvolueerd. Na de voorbije erkende verkiezingen heeft de oppositie op een democratische wijze een einde gesteld aan het regime van een partij die reeds sedert het begin van de vorige eeuwwisseling Mexico regeert. In november 1999 werd de hoge commissaris voor de mensenrechten van de UNO door de regering uitgenodigd om alles te controleren. Er werd hem hierbij geen enkele bewegingsbeperking opgelegd. Tevens heeft de Europese Unie in haar verklaring voor de 54ste algemene vergadering van de UNO de intenties en de gemaakte vooruitgang door Mexico genoteerd. Terwijl de vredesakkoorden soms traag, onder behoeding van de kerk, tot stand komen is de strijd in Chiapas beëindigd. Er werden nog steeds ernstige inbreuken op het niveau van de mensenrechten vastgesteld, maar deze zijn niet het gevolg van een georganiseerde politiek. Het leger blijft zijn taken in een grondwettelijk kader uitvoeren. Mexico is voor België een belangrijke markt en de minister van Buitenlandse Zaken moet de kwestie globaal bekijken en rekening houden met de buitenlandse belangen van België. Ik vestig dan ook de aandacht van de commissieleden op het feit dat andere EU-landen wapens naar Mexico uitvoeren en dat, indien een land als België weigert vergunningen te verlenen, dit als negatief wordt ervaren en zelfs als smaad kan geïnterpreteerd worden. Ook de politieke gevolgen en de gevolgen op het vlak van de handel in andere sectoren zijn hierbij belangrijk.

Ik stem in met de mening van de geachte leden dat het uiteindelijk bestemmingscertificaat onduidelijk was. Dit heeft mij er trouwens toe gebracht om te reageren. Mijn

Louis Michel

diensten alsook het betrokken bedrijf hebben mij echter verzekerd dat deze wapens enkel bestemd waren voor de ordetroepen en het leger en dat ze in geen enkel geval op de markt zullen worden gebracht. Dit certificaat werd door de bevoegde Mexicaanse dienst van Landsverdediging ondertekend en in de begeleidende nota van mijn diensten werd bevestigd dat het hier ging om een officiële bestelling voor de strijdkrachten. Rekening houdend met de ambiguïteit van het certificaat en op basis van artikel 7 van de wet van 5 augustus 1991 heb ik echter besloten de vergunning te blokkeren teneinde alle details te kunnen bestuderen en een nieuwe vergunning af te leveren aan de Mexicaanse regering die geen enkele twijfel meer zaait.

Deze ambiguïteit wordt veroorzaakt door het feit dat in Mexico de aankoop voor het leger en de politie wordt gecentraliseerd door een dienst van het minister van Landsverdediging, UCAN, om daarna volgens de plaatselijke wetgeving uitgevoerd te worden door een locale firma, in casu de Internationale Distributoren SA, dat ook de vertegenwoordiger van FN verplicht is te zijn. Volgens onze ambassade is dit bedrijf ernstig en levert het niet aan de privé-markt.

Wat de tijdelijke opschorting betreft, is er geen financieel gevolg voor de staat. Dat is al een antwoord op de vraag van de heer Borginon. Alleen een negatieve beslissing en de annulering van dit contract kunnen een oproep van de firma voor de Delcreditedienst veroorzaken.

Zoals ik al heb bekendgemaakt, ben ik bereid aan de geïnteresseerde leden bijkomende informatie over deze zaak te geven in zover de concurrentieregels geëerbiedigd blijven.

Wat de slachtpartij betreft zal ik later antwoorden.

Ik kom thans bij de vragen van de heren Van Oost en Van der Maelen. Ik bevestig mijn intentie om een gemengde werkgroep in het leven te roepen met het oog op het onderzoeken van de wapenleveringen. Ik blijf dus bereid om gevolg te geven aan dit project van de commissie voor de Buitenlandse Zaken zodra mij een concreet voorstel gedaan wordt. Ik sta er dus voor open om te zien op welke manier wij die problematiek kunnen behandelen.

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Mijnheer de voorzitter, ten eerste stel ik met genoegen vast dat de minister in zijn antwoord toezegt dat hij het eens met een gemengde werkgroep die deze wet en die procedure moeten bekijken. Ik dank de minister daarvoor.

Ten tweede denk ik dat de minister er goed en verstandig aan gedaan heeft om de ambiguïteit rond het eindgebruikerscertificaat op te lossen. Ook daarvoor dank ik de minister.

Wat de situatie in Mexico betreft, gaat het over de beoordeling van de situatie van een land en ik wil niet dat het hier komt tot een debat over Mexico. Ik denk dat de minister gelijk heeft als hij zegt dat de situatie nu minder erg is dan een paar jaar geleden. Toch blijft het duidelijk dat er nog steeds instabiliteit is in het land. Ik wijs er bijvoorbeeld op dat Mary Robinson, na haar bezoek aan Mexico, gewezen heeft op het gevaar van een groeiende militarisering van het land. Ik wijs eveneens op het feit dat tot op heden er nog steeds geen buitenlandse waarnemers naar Chiappas mogen gaan.

Men kan zeggen dat men moet afwachten wat de toekomst biedt, maar ik vestig ook de aandacht op de verkiezingen in Mexico. In augustus zijn er verkiezingen voor de gouverneur van Chiappas. Mensen die de situatie in Mexico veel beter kennen dan ik, zeggen mij dat daar instabiliteit dreigt.

Mijn persoonlijke mening is dat het altijd een risico blijft om dit soort wapens zelfs aan de Mexicaanse politie of het leger te leveren. Ik hoop dat wij niet op de een of andere dag zullen moeten vaststellen dat deze wapens gebruikt zijn op een manier waar wij niet trots op zouden zijn.

De heer **Alfons Borginon** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, eerst wil ik mij verontschuldigen omdat ik een beetje te laat was.

De reden waarom ik een vraag heb gesteld, is omdat ik destijds al een wetsvoorstel heb ingediend over die P90. Ik wou dit in de wet van 1933 laten opnemen als een verboden wapen. De reden hiervoor was dat het hier gaat over een wapen dat een uitzonderlijk doorborend karakter heeft.

Met dit type van machinegeweer kan men door vier kogelvrije vesten schieten. Het is dus extreem gevaarlijk als dit in verkeerde handen terechtkomt.

Het verwonderde mij dan ook dat men dit wapen in dat aantal zomaar aan Mexico levert, een land waar toch interne spanningen heersen. Die interne spanning is volgens artikel 4 van de wapenhandelwet een reden om een vergunning te weigeren.

Ik was in eerste instantie verheugd toen ik vernam dat u onder politieke druk die vergunning hebt opgeschort. Nu blijkt echter uit uw uitleg dat u, samen met uw collega, geen gebruik maakt van de mogelijkheid van artikel 7, lid 1 om de vergunning voor onbepaalde tijd te schorsen. U maakt eigenlijk gebruik van de mogelijkheid van artikel 7, lid 2, waarbij u als minister alleen handelend voor 60 dagen kunt opschorten. Ik heb de indruk dat, als u er niet uitkomt, het probleem binnen 60 dagen is opgelost. Dan is ineens het politieke probleem van mijn collega's

Alfons Borginon

uit de meerderheid opgelost en bent u van het dossier af. Ik vrees dat, temeer daar uw intentie blijkbaar blijft om dat wapen wel degelijk te laten leveren, zij het met enige preciseringen met betrekking tot het end users-certificaat.

Zeer relevant, maar zeer onduidelijk in deze materie, is de vraag naar de munitie. De P90 is een beperkt machinewapen. Het is erg handig in het gebruik, maar het echte gevaar zit in de kwaliteit van de munitie, die een superdoorborend karakter heeft. Het is mij niet duidelijk of de vergunning tot uitvoer van de P90 ook betrekking heeft op de uitvoer van bijhorende munitie en in welke mate men die vergunning ook heeft opgeschort. Misschien hebt u hierop al geantwoord voor ik hier aankwam. Alleszins vind ik een nieuwe studie van het wetsvoorstel betreffende het verbod op die wapencategorie, dat ikzelf en collega Willems opnieuw hebben ingediend, de enige oplossing voor het voorkomen van deze problemen. De P90 hoort eigenlijk thuis in het rijtje van landmijnen en dergelijke. Ik zou het een zeer kwalijke zaak vinden indien men de vergunning uiteindelijk toch verleent.

De heer **Lode Vanoost** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit mij aan bij de commentaar van collega Van der Maelen. Ik verheug mij op de open houding van de minister. Ik wil de volgende bemerkingen maken.

Ik zou graag willen dat dit dossier aanleiding geeft tot een grondig debat over het beleid dat wij op dit vlak willen voeren. De wet op de wapenhandel bepaalt dat er binnen bepaalde grenzen wapens naar bepaalde landen kunnen worden geëxporteerd. Dat is de wet. Wij volgen die. Over de juiste ligging van die grenzen en de mate waarin ze worden gerespecteerd, moet het parlement haar controletaak kunnen uitoefenen. In het verleden is op de controlemogelijkheden van het parlement kritiek gegeven precies omdat ze dit al dan niet voldoende zou kunnen. Naar aanleiding van dit dossier zou ik aan de minister willen vragen om dat eens te bekijken. We moeten de wetgevende macht de controle geven over de wetten die zij zelf heeft gemaakt. Op die manier kan zij zien hoe goed die wetten in de praktijk werken.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer Borginon, u wou mij ook over de slachtpartij van Acteal te interpellieren. Daarover wil ik u zeggen dat het onderzoek nog verder loopt.

President Sédillo heeft zich persoonlijk geëngageerd in deze zaak opdat de schuldigen zouden worden geïdentificeerd en gestraft. Er werden personen aangehouden. De lokale autoriteiten werden uit hun functie ontzet. De provinciegouverneur gaf ontslag. Omdat het akkoord EU-Mexico in artikel 1 de mensenrechtenclausule bevat, wenst de Mexicaanse regering te beantwoorden aan de verwachtingen van de Europese Unie. Van Europese zijde acht men het noodzakelijk om de dialoog aan te houden en de politiek van de regering te ondersteunen. Deze politiek kan de kwestie van de Chiapas oplossen. De EU wil de inspanningen voortzetten om de regering te helpen bij de verbetering van de kwaliteit van de politie en justitie, terwijl een wakend oog op de rechten van de mens blijft gericht.

Mijnheer Borginon, om duidelijk aan te geven dat ik mijn verantwoordelijkheid wens op te nemen wil ik zeggen dat artikel 7 betekent dat ik de uitvoervergunning momenteel heb opgeschort. Zodra ik een nieuw end user certificate krijg, dat mij bevestigt dat deze wapens voor de politie zijn bestemd, zal ik een beslissing nemen. Ik zal dus niet wachten gedurende 60 dagen. Als ik over dat end user certificate beschik - en zonder nieuwe elementen - zal die vergunning worden afgeleverd. Deze schorsing is dus niet definitief.

De **voorzitter** : Mijnheer de minister, u bent zeer duidelijk.

Minister **Louis Michel** : Ik ben vragende partij om een groep op te richten om na te gaan hoe wij op een meer open manier te werk kunnen gaan. Ik zal initiatieven terzake verwelkomen.

De **voorzitter** : Mijnheer de minister, dat is verheugend nieuws. Het parlement is op dat vlak ook reeds enige tijd vragende partij.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

- *De openbare commissievergadering wordt gesloten om 16.12 uur.*

- *La réunion publique de commission est levée à 16.12 heures.*